

Az új országház.

Ohajtjuk, hogy a magyar állam méltósága külső jelekben is nyilvánuljon és hogy a magyar törvényhozó testület méltó épületet nyerjen. Ha a jelenlegi pénzügyi helyzet ily épület emelését nem engedi, akkor inkább maradjon meg az ideiglenes országház, de ha állandót építünk, az monumentális legyen. Örökítse meg izlésünket a későbbi korok előtt, nehogy az izlés haladása új országházat tegyen szükségessé. Ép azért a pénzügyi helyzetből folyó érveket csupán arra fogadnók el, hogy ne építsünk most semminemű országházat, de azt, hogy *olcsón* építsük, semmi szín alatt nem kívánjuk.

A tervezett országház drágának elég drága. Annyi pénzen lehet valóban monumentális épületet emelni.

De milyen épület az, melyet a ház többségé elfogadott?

Gót stílus. Azért, mert a gót középkori stílus és nemzetünk fénykorát a középkorban érte el. Dicséretesnek találjuk, hogy a kormány emberei ezt elismerik, mert eddig a legnagyobb meggyalázás, amit valamire mondhattak az volt, hogy középkorias. A középkor *csupán* babonát, sötétséget, vadságot, ostobaságot képviselt előttünk. És most ők *ennek* a kornak tiszteletére akarják építeni a magyar alkotmányosság épületét? Ez egészen megfelelő az ő logikájuknak. Mi akik a középkornak nem csupán árny, hanem fényoldalait is méltányoljuk, a magyar nemzet középkori nagyságát nem tartjuk elegendő oknak arra, hogy a magyar képviselőház középkori stílusban épüljön. Mert ez a jelen küzdelmeinek színtere a *jövőért*. A gót stílus szelleme a földiektől való távozást és az emberfölöttihez való közeledést fejezi ki. Templomhoz illik, nem országházhoz, melyben csupán a tényleg érvényesíthető törekvéseknek van helyük. Különbösen is a gót stílus legfelségesebb nyilvánulásaiban sem áll oly esztetikai magaslaton, mint a reneszánsz Természetes, hogy a *tiszta* reneszánszt tértjük, nem pedig ennek oly torzítványait, minőket a modern építészet szokott előállítani, legöbön lógó erkélyeivel és diszitményeivel, melyek nélkül az építkezés legelső esztetikai követelményét a teher és támaszték közti helyes viszonyt.

De az új országháznak csak zöme lesz gót stílusban építve, csucok helyett *kupolák* jönnek rá! Erre az izlésre nem könnyen találunk kifejezést. Schopenhauer korunk építkezéseit bírálva, azt mondja, hogy ha egy Perikles-korabeli görög végigtekintene a modern építményeken, e szóval fordulna el tőlük.

Βαββαγοι!

Ez az egyetlen szó, melyet esztetikai szempontból az új országház tervezetéről mondhatunk.

Tehát drága is lesz, izléstelen is lesz. Monumentális is annyiban, amennyiben korszakunk uralkodó embereinek izlését megörökíti *monumentálisan*.

Az ideges ház.

Legfőbb ideje, hogy a kormány berekessze az országgyűlés utolsó ülészakát, mert abban jelenleg oly hangulat uralkodik, mely egyáltalán nem fér meg abban a házban, melyben törvényeket hoznak.

A személyeskedések napirenden vannak. Tisztességes emberek gorombaságokat mondanak egymásnak. Miniszterek tapsolnak, — szóval ideges az egész ház — a törvényhozó testület nem nagy becsületére.

Vajjon mit mondanak majd a választók, ha látják, hallják és olvassák, hogy képviselőik meglehetősen komoly feladatukról, az országházat pusztán oly helynek tekintik, hol az immunitás leple alatt lehet személyeskedni, sértegetni — büntetlenül? Azt hisszük nem igen fognak épülni a legutóbbi zajos jeleneteken, főleg pedig azért, mert a választók általában nagyon nyugodtak, sehol sincsenek még zajos választási jelenetek és szinte *ugy* látszik, hogy a választók e nyugodtsága boszantja a képviselőket és a képviselőházi izgatottságokkal akarják felzgatni a választókat is. Nagyon sajnálnók, ha az sikerülne, ha sikerülne megbontani azt a jó viszonyt, mely ma az ellenzéki és kormánypárti választók közt fönáll.

A választó polgárok — kevés kivétellel — kezdik belátni, hogy ha politikai elveik eltérők is, abból még nem következik, hogy be kell törni egymás fejét. Ha elkövetkezik a képviselőválasztás, kiki szava saját jelöltjére és ekkor is csak ellenfelek, de nem ellenségei egymásnak. Ezt a jó viszonyt, mely a politikai érettségnek első jele, reméljük nem sikerül felbontani, ha az országgyűlés utolsó napjaiban egyebet sem fogunk hallani, mint személyes felszóllalásokat.

Magyarország és Ausztria.

Igen sokat tudnak beszélni Magyarország mesés természeti kincseiről, a talaj termékenységéről és a nép — loyálisáról. Mind oly előnyök, melyek gazdagságra, bőrségre és jólétre engednek következtetni.

Hisz az tagadhatlan, hogy loyálisra nézve ritkítja párját a magyar nép. Az is igaz, hogy talajunk kitünő, mert megtermi a világ legkitünőbb buzáját. És azt sem lehet tagadni hogy természeti kincsekben elég gazdagok vagyunk.

Hazánk minden előnye ma már nem képeznek reális vagyont, hanem zálog-objektumot. Mióta Ausztriával törvényesen összeházasodtunk, évről-évre újabb kölcsönökre volt szükségünk, hogy saját háztartásunkat legalább félig meddig, és illendően elláthassuk a — közös háztartást. A kölcsönadók természetesen számításba vették a magyar nép loyaltását még az adóvégrehajtókkal szemben is, úgy hogy biztosan számítottak kamataik pontos befolyására. Mert az adóvégrehajtók jó részt a magyar állam hitelezőinek kamat-behajtói, csak hogy a fizetést a magyar államtól kapják. Azt is tekintetbe veszik a hitelezők, hogy Magyarországnak szokott olyan termése lenni, hogy bevesz érte 2—300 millió frtot. Ez is garanciája a kamatok pontos fizetésének. Végre, ha mégis fizetési zavarokba jutna ez a szép ország, hát megvannak «természeti kincsei», melyeket majd a foglaló hitelezők kizsákmányolhatnak.

Semmivel sincs kedvezőbb viszonyok közt Ausztria. Az is ép úgy csinál adósságokat, mint mi, anélkül, hogy rendelkezne Magyarországon előnyeivel. És a hitelezők mégis különbséget tesznek a két ország fizetési képessége közt, — Magyarország rovására.

E napokban történt, hogy a folyó évi deficit fedezésére úgy a magyar, mint az osztrák pénzügyminiszter eladott a monarchia rendes bankárjainak ötszázalékos papírbírádékot. A magyar pénzügyminiszter kapott 100 névértékű frtért 87 frtot és az osztrák pénzügyminiszter ugyanannyiért 95 frtot. E szerint Magyarország hitele Ausztriához képest 13 perczenttel kisebb és drágább.

Nem mi, sem a Magyarországot beutazó turisták tehát, hanem a *Rotschildok* hazánk vagyoni állapotának becsloi. Egészen e pénzcsoportok kegyére vagyunk utalva és ezeket annyira dédelgetik, mintha Magyarország és Ausztriára a megfordított mértéket alkalmaznák. Hiába alkot az országgyűlés uzsora-törvényt, ha nem bírja megakadályozni, hogy maga az ország ne fizessen uzsorakamatokat.

Politikai hírek.

Hazánk. A gyanúsítások, a személyeskedések saizonja minden választások előtt beköszönt. Az országgyűlésen is, akár mi van napirenden, csupa kortes-beszédeket tartanak. A képviselők hangulata izgatott és az izgatottságot növelheti sokaknál az az érzet, vagy plane tudat, hogy a legközelebbi országgyűlésnek nem lesz tagja. Van reá eset, hogy képviselő, ki három év alatt az «igen» és «nem»-nél más szót ki nem ejtett a házban és azt gondolván, hogy szótlansága fordította el tőle a választók kegyét, mint fuldokló a szalmaszálhoz, úgy kapaszkodik a tárgyalás alatt lévő javaslatok egyik-másikához és tart szűzbeszédet az országgyűlés utolsó szakának utolsó napjaiban. — A választási híreket alább közöljük, itt csak azt konstatáljuk, hogy *Tisza* Kálmán újra elfogadta a nagyváradi jelöltséget és a jelöltséget felajánló százas bizottsághoz «vibiráló» hangon intézett beszédet, melyben főleg azt hangsúlyozta, hogy a lassan haladó szabadelvűség is mily sok akadályba ütközik. Talán épen azért, mert oly lassan halad, hogy szinte azt lehetne hinni, hogy nem is előre, hanem hátra halad.

A választási mozgalmakat következőkben közöljük:

Kassára Jókai Mór e hó 24. én érkezik s másnap fogja programbeszédét megtartani. — *Zomborban* a mérsékelt ellenzék jelöltjeül *Mártonffy* Károly volt főispánt emlegetik, a szabadelvű párt pedig *Széchenyi* Jenő kanonokot léptette föl. — *Moraviczán* kerületében *Baics* Miklós varasdi nagybirtokos (a szerb király rokona) elfogadta a szabadelvű párti jelöltséget. — *Buziáson* és

Rittbergen Vargics Imrét újra kikiáltották szabadelvű párti jelöltnek. — *Nagy-Kaposon* a mérsékelt ellenzékiek értekezlete *Bernáth* Dezsőt jelölte ki, de a ki — hir szerint — e program szerint nem hajlandó föllépni. — *Gyergyó-Szentmiklósról* azt írják, hogy *Ugron* Gábor nem boldogult a b. *Splényi* Ödön ajánlásával, sőt a nép ellenséges állást foglalt el ellenükben és *Dobránszky* Péter mellett van. — *Rózsahegyén* *Kajuch* Józsefet újra kikiálták jelöltnek. — *Pozsony* első kerületében a *Trefort* pártja élén *Neiszidler* Károly áll, ki a volt *Sennyey*-párt végrehajtó bizottságának is elnöke volt. — *Sopronban* a szabadelvű párt a jelöltséget újra *Trefort* Ágost miniszternek ajánlja föl. — *Keszthelyt* gróf *Festetich* Tasziló nem fogadta el a neki felajánlott jelöltséget s a szélsőbali választók most *Unger* Alajos nevét hangoztatják. — A *sárvári* kerületben gróf *Festetich* Andor lép föl, kormánypárti programmal. A *rumi* kerületben *Istóczy* Győző ellen a kormánypárt *Sényi* Kálmán árvaszéki jegyzőt és tiszteletbeli ülnököt akarja fölléptetni. — *Ivánka* Imre május 22-én fog *Szabadkán* megjelenni s programbeszédet mondani. — *Nagy-Palánkán* *Gromon* Dezsőt újra kikiáltották jelöltnek. — *Ipóllyágon* a jelöltséget *Weisz* plébánosnak ajánlották föl, de ez nem fogadta el, kikiáltották tehát *Ivánka* Lászlót, esetleg azt, a kit ő fog kijelölni. — *Bereczken* a mérsékelt ellenzék *Lyka* Dömét léptette föl. — *Gyulafehérvárt* a szabadelvű párt *Lukács* Bélát egyhangulag kikiáltá jelöltjének. — *Hevesmegye fügedi* kerülete most is egyhangulag ragaszkodik *Almásy* Sándorhoz, ki eddig is valamennyi országgyűlésen képviselte. — A *báránai* kerületben *Pappszász* Károly föllépett jelöltnek. — *Gyöngyösről* írják, hogy a kormánypárt reméli a győzelmet; jelöltje gróf *Batthyány* László. — *Gödöllön* a szabadelvű párt *Bossányi* Lászlót nyilvánítá újra jelöltjének. — *Szolnok* kormánypárti jelöltje *Bárczay* Gyula. — *Jászberényben* gróf *Apponyi* Albertet újra kikiáltották képviselőjelöltnek. — *Szatmármegye krassói* kerületében *Szuhányi* Ödön nem lép föl s a szabadelvű párt *Visontai* Kovách László jelöltségében állapodott meg egyhangulag. — *Iglón* a függetlenségi párt *Németh* Albertet nyerte meg jelöltjének. — *Csongrádon* a szabadelvű párt *Visi* Imrét, a «Nemzet» szerkesztőjét lépteti föl. — *Munkács*on *Literáty* Ödönnek ellenjelöltje nincs. — *Sátor-Alja-Ujhelyen* *Molnár* Viktort kiálták ki jelöltnek, szabadelvű párti programmal. — *Szászváros* kormánypártja emőkei *Emich* Gusztávot kérte föl jelöltnek. — A *csákovai* kerületben a kormánypártnak két jelöltje is van, *Wodianer* Béla és *Dobó* László; a mérsékelt ellenzék *Sztupa* Györgyöt léptette föl. — *Belényesen* *Vulkán* Józsefet fölléptetik kormánypárti programmal, a jelenlegi képviselő *Véghső* Gellért is kormánypárti. — *Nagy-Szöllös* kerületében *Teleszky* Istvánt újra kikiálták jelöltnek. — *Kézdivásárhelyen* fölmerült a terv, hogy *Szász* Károly, min. tanácsost kellene fölléptetni *Ugron* Ákos ellenében. — *Privigye* kerületét dr. *Krajcsik* Ferencz fővárosi ügyvéd beutazta, mint szabadelvű párti jelölt.

Ausztria. Az újra megnyílt birodalmi gyűlés már is zajos jeleneteknek volt tanuja. Ezeket főleg *Schönerer* képviselő idézte elő, ki, mint ösmeretes nagy tisztelője *Bismarck* herczegnek és osztrákellenes érzelmének leplezetlenül szokott kifejezést adni. Az osztrák közvéleményt jelenleg a Ferdinand-vasut ügye érdekli, melynek privilégiuma lejárván, a tőkeellenes körök a vasut államosítását követelik, ellenben a kormány már oly megállapodásra jutott a vasut igazgatóságával, hogy az üzem továbbra is a részvénytársulaté marad. E kérdés tárgyalásánál nem mulasztották el *Schönerer* és elvtársai korupcióval vádolni a kormányt, a sajtót és általában minden nyilvános közeget, de több, mint bizonyos, hogy a kormány e kérdésben is többséggel fog birni, különben nem igen merte volna elejteni az államosítást. — A *szeszadó-törvényt* az urakháza oly szövegezésben, mint azt a magyar országgyűlés elfogadta, visszaküldte a birodalmi gyűléshez és ennek bizottsága már szintén elfogadta azt. Kivánatos, hogy a birodalmi gyűlés többsége is elfogadja, hogy a két állam közti ellentétek, legalább ez egygyel kevesbüljenek.

Németország. A szocialista törvény meghosszabbítását két évre a német birodalmi gyűlés bizottsága *elvetette*. E szavazás daczára valószínű, hogy a kormány javaslatát mégis el fog fogadtatni. A szocialisták, illetőleg anarchisták üzelmeiről történnek ugyan oly leleplezések, melyek után ítélve csakugyan felesleges és czéltalannak

bizonyul minden törvény. Így, mint tényt konstatáltak, hogy a niderwaldi emlék leleplezésénél, melynél terv szerint jelen lett volna az egész uralkodó család, *merényletet* szándékoztak elkövetni az emléken elrejtett dynamittal. E leleplezést *Vilmos* herczeg, a császár unokája a gárda-ezreddel is közölte, felszólítván a katonákat, hogy minden szocialisztikus és anarchistikus üzelemmel szemben lépjenek fel erélyesen. Általában igen komolyan foglalkoznak Németországban az anarchistákkal és ezt látszik bizonyítani egy *Hänel* által kidolgozott és német félhivatalos lapok által közölt következő anarchista-törvény javaslat:

«*Törvényjavaslat a dynamit és egyéb robbanó anyagok büntetendő használatáról.* 1. §. A ki az emberélet vagy a tulajdon veszélyeztetésére robbanást idéz elő roszakaratulag az, ha a német birodalmi büntető törvény szabályai szerint súlyos büntetés alá eső tényállás fön nem forog, két évnél nem kevesebb idejű fegyházzal s ha a robbanás emberhalált okozott, vagy azzal a szándékkal idéztetett elő, hogy a robbanás alatt gyilkosságot vagy rablást kövessenek el vagy lázadást keltsenek, tiz évtől életfogytig való fegyházzal büntetendő. 2. §. Ha az említett (1. §.) cselekmények valamelyikét többen követték el közösen, vagy csak egy követte el, de többekkel folytatott előleges megbeszélés után, akkor a fegyházbüntetés három évnél rövidebb időre terjedhet. 3. §. Ha az 1. §-ban körülírt büntetendő cselekmények végrehajtását többen határozták el, a nélkül, hogy kivitelre vagy csak büntetendő kísérletre jutottak volna, akkor azok hat hónapnál rövidebb időre nem szabható fegyházzal vagy fogsággal büntetendők. 4. §. A ki nyilvánosan valamely néptömeg előtt, vagy a ki iratok vagy más ábrázolatok terjesztésével, nyilvános kifüggesztésével vagy nyilvános kiállításával az 1. és 2. §§-ban körülírt büntetendő cselekmények elkövetésére vagy a bennök való részvételre izgat, két évnél rövidebb időre nem szabható fogsággal büntetendő. Ugyanez a büntetés sujtja azt is, a ki az említett módon izgat, vagy csábit a mondott büntetendő cselekményekre, az által, hogy azokat magasztalja vagy dicsőíti. 5. §. A ki a 4. §-ban körülírt módon az ugyanott megjelölt büntetendő cselekmény elkövetésére fölhi, izgat vagy csábit, a felbujtóval egyformán büntetendő, ha a föl hívás, izgatás, vagy csábitás büntetendő cselekményt, vagy büntetendő kísérletet von maga után. 6. §. A ki robbanó anyagokat, robbanó gépeket és készülékeket gyárt, behoz, őriz, vesz vagy forgalomba hoz olyan körülmények közt, melyek nem azt bizonyítják, hogy ez megengedett iparág gyakorlására vagy más megengedett célra történik, három hónapnál rövidebb időre nem szabható fogsággal büntetendő. 7. §. Az 1—6. §§-ban jelzett esetekben a szabadságvesztés mellett a rendőri felügyelet is kimondható. 8. §. Az 1—3. §§. eseteiben a kísérlet is büntetendő. Azokra, valamint az ott megjelölt cselekményekben való részességre a birodalmi büntető törvénykönyv 43—46, 47—50. és 257. szakaszai alkalmazandók. 9. §. E törvény a kihirdetés napján lép életbe.»

Franciaország. A köztársaság elnöke maga elnökölt abban az utolsó minisztertanácsban, mely foglalkozott az egyiptomi kérdéssel. Franciaországnak nagy elégtételül szolgál, hogy Anglia nem bír boldogulni Egyiptommal, habár az utolsó két év alatt külsőleg igen is szíves volt a viszony a két állam közt. — Saját gyarmat-politikájával is eléggé el van még foglalva Franciaország és *Tonking* számára újabb, körülbelül 40 millió franknyi hitelt fog kérni a tengerészeti miniszter. — A Napoleonisták, illetőleg *Jeromisták* is mozognak és *párisi levelezőnk* közvetítésével közölhetjük legújabb *kiáltványukat a választókhöz*, mely következőleg hangzik:

«A nép előtt a royalisták ép úgy, mint a hamis republikánusok mindinkább gyűlöttebbekké válnak. Nem szabad hozzájárulnotok, kizsákmányolásaik elősegítéséhez, melyek amugy is végükhöz közelednek. Számosak és igen fontosak a kérdések, melyek bennünket a radikálisoktól elválasztanak. De valamint mi, úgy ők is elismerik, hogy a souverain biró a *nép*; valamint mi, ép úgy ők is a néphez fordulnak; valamint mi, ép úgy ők is az alkotmányos revízió hívei. Ez okból és dacára, hogy igazságtalanok a Napoleonok magas emléke iránt, át vagyunk hatva annak szükségességétől, hogy mindenekelőtt háttérbe kell vonulni, hogy a a nép visszanyerje szavát. És azért azt mondjuk nektek: *Mindenütt hol szavazataitokat nem adhatjátok egy nyílt bonapartista jelöltre, szavazatok a nép souverainitása mellett, szavazatok a radikális jelölt mellett.*»

Angolország. Természetes, hogy az összes érdeklődés most az egyiptomi ügy, illetőleg az ezzel majd foglalkozó követségi konferencia körül csoportosul. A meghívást a konferenciára Francia- és Törökország kivételével az összes hatalmak megjegyzés nélkül fogadták el. Franciaország részvételét attól tette függővé, hogy az értekezlet ne csak a pénzügyi kérdéssel, hanem az Egyiptomra vonatkozó egész politikával foglalkozzék. Törökország pedig az értekezlet helyéül Konstantinápolyt ajánlta, mert az értekezlet úgy is csak folytatása lesz a két év előtti konstantinápolyi konferenciának. A konferencia mindenestre meg fog tartatni és reménylik, hogy megegyezés fog létre jönni, habár az ellenkezőjét még optimisták is számításba veszik. A közzétett angol *kékkönyv* lényegesen hozzá fog járulni az angol kormány állásának megrendítéséhez. A kékkönyv súlyosan elítéli a kormányt, mely *Gordon* pasának egyetlen kérelmét vagy javaslatát sem vette tekintetbe és ezáltal előidézte a mai válságos helyzetet. Mikor Anglia végzett *Arabi* pasával, azt hitte, hogy ura Egyiptomnak és ime a *Mahdi*, mely átvette *Arabi* örökét megmutatta, hogy jegyzékekkel nem lehet felkelőket legyőzni.

Olaszország. A képviselőház szünetel; egész Olaszország a turini kiállításon van. Még mindig foglalkoznak *Keudel* német követ állítólagos beszélgetésével *Depretis* miniszterelnökkel. Maga *Bismarck* herczeg czáfolta meg a Germánia hírét; kijelenté, hogy *Keudel* márcz. 21-én nem beszélt *Depretisszel* és úgy ekkor, de máskor sem panaszkodott az olasz miniszterelnök a *trieszti* olaszok állítólagos üldöztetése miatt. Mindazáltal az olasz hivatalos lap is a *Gazetta ufficiale* is szükségesnek találta lenyomatni *Bismarck* dementijét és azt a maga részéről is megerősíteni. E dementik dacára is még mindig vannak hívói a hirnek, mert az irredentizmus oly tűz, mely el nem alszik és a hamu alatt tovább ég, különösen ha azt szitják. A hangulat általában olyan Olaszországban, hogy *Ferencz József* ideutazását kormánykörökben sem tartják opportunusnak a mai viszonyok közt.

Spanyolország. A választások, mint előrelátható volt, a kormány győzelmével végződtek. Minden az előirt recept szerint folyt. *Canovas* miniszterelnök receptje körülbelül ez volt: «Kivánok 300 föltétlenül hú képviselőt, 100 ellenzékit, még pedig lehetőleg mérsékeltet, nehányat az ugynevezett dinasztikus baloldalból és legföllebb egy féltuczat republikánust». Tökéletesen így történt. Megvan a 300 kormánypárti és 100 ellenzéki képviselő. Ha aztán valaki azt kérdezné, hogy mire jó *Canovasnak* a 100 ellenzéki képviselő, azt lehet felelni, hogy ellenzék nélkül nem lehet alkotmányosan kormányozni és ily törpe minoritás mellett a kormány mindig keresztül viheti minden szándékát.

Oroszország. Az orosz lapok nagyon meg vannak elégedve, hogy az orosz pénzügyminiszternek Berlinben és mint mondják *Bismarck* herczeg hathatós támogatásával, sikerült 15 milliónyi kölcsönt kötnie. Csak meg ne bánja *Bismarck* «becsületes ügynökösödését», ha majd azt tapasztalja, hogy a milliókat egyébre és nem vasutépítésekre költi Oroszország. — Nagy feltűnést tett egy közelebb megjelent könyv, melynek czime «*Skobelev*». Elégé ösmeretes e név az orosz török háborúból, a sipka-szoroson való átkelése, majd Plevna alatti hőstettei és végre két év előtti párisi szónoklatairól, melyekben nagy gyűlölettel nyilatkozott Németország és monarchiánkról. A könyv teljesen leálczazza azt a férfit, kit az oroszok osztálykülönbség nélkül annyira bálványoztak. — A Kaukaszban újabb a *mellahk* okoznak egy kis gondot a kor-

mánynak, úgy, hogy egyes vidékeken az *ostrom állapotot* kellett elrendelni. A mellahk fanatikus beszédeket tartanak és a bakui kormányzásban egy öreg mellahnak sikerült óriási izgatottságot kelteni azzal, hogy beszédeire még a kövek is könnyeztek.

Románia. *Bratiano* kormányelnök és *Rozetti* az ellenzék vezére közt fuzionális tárgyalások folynak, de ezek aligha fognak eredményre vezetni. — Küszteendő, Jaszi és Galaczból igen kedvezőtlen hírek érkeznek a gazdasági állapotokról. A vidék általában igen sokat szenvedett azáltal, hogy a kormány mindent elkövet Bukarest emelése körül.

Kelet-Rumelia. *Aleko pasa* már elhagyta Rumeliát «szabadság» czimén, de bizonyos, hogy nem fog többé visszatérni, legalább mint kormányzó semmi esetre, mert Oroszország határozottan ellene van és a tonkingi szerződést aláírt hatalmak ellensúlyozása daczára a Keleten még mindig az történik, a mit Oroszország akar.

Törökország. A mikor nincs kormányválság, Törökország keveset foglalkoztatja a közvéleményt. A fényes portával úgy látszik leszámolt Európa és a török kormány is rajta van, hogy lehetőleg keveset foglalkozzanak vele. — A trónörökös pár konstantinápolyi időzéséről közölhetünk még egy érdekes részletet. Ösmeretes, hogy a trónörökösné látogatása a háremben az erre kitűzött napon elmaradt. Erre egy kis forradalom a háremben szolgáltatott okot. A szultán ugyanis oly ajándékokkal halmozta el a trónörökösnet, melyek a háremben irigységet és ebből kifolyólag demonstráciát idéztek elő, úgy, hogy a látogatást tanácsosnak találták elhalasztani.

SZÉPIRODALOM.

Alkibiadesz és Timea bucsúja.

Alkibiadesz.

Spártában egymást nem szabad szeretnünk,
De Spártán kívül is van még világ.
Athénbe viszlek téged diadallal,
Fogadnak fényes oszlopcsarnokok
Könyved táncokkal, csábító zenével;
A mirtusz berkek kéjes félhomályban
Édes találkozóra hívogatnak,
Szerelmi nemtők ránk mosolyganak
És dévajul szökellnek ágrul-ágra
Mint ifju csalogányok, kik dalukkal
Legszebb ábrándainkat felverik.
Beh csábos szép lész, ha athéni öltöny
Árulja el kacéran bájjaid,
Fehér rózsák dús fekete hajadba
Beh fölségesen fognak illeni!

Timea.

Mi lesz ott vélem? Az, mi Médeával!
Sziklás honából őt kicsalta Jázon,
De új hazát nem adhatott neki.
Fényes Korintban kín volt élete,
Mert minden ember tőle visszaborzadt
S ő visszaborzadt mindenkitől.
Vad gyűlölettel meggyűlölte férjét,
Átkozta szivből vészhozó szerelmét,
S hogy elpusztítsa végképen nyomát is,
Mégölte gyermekét, aztán magát!

Alkibiadesz.

Ilyen borzalmas álmokat ne álmodj!
Te kedvesem vagy! Légy olyan, minő én!

Nekem virágos Athénben csupán
Játék az élet, pajzán, gyönyörű.
Perzsák közt sima és pazar vagyok,
Tinálatok vad, edzett és komoly.
Oh jőjj Athénba! Én ujjáteremtlek!

Timea.

Nem válthatok, mint te, szivet s hazát!
Az én világom Spárta egyedül.
Én nem gondoltam eddig arra, hogy
Kivüle is van élet s milyen az?
Csak ősi bércim közt leheltem eddig,
Nekem nyomasztó lesz Athén lege.
Ha minden szép lesz is, de idegen lesz,
Mikor bámúlok, elszorul szivem.
Nincs olyan pompa, olyan vigalom,
Mi Spárta képét lelkemből kiütse!
Ha véled mennék, akkor engemet
Mégölne önvád és megölne honvágy.

Alkibiadesz.

Jösz, ha szeretsz!

Timea.

Tört volna száz darabra
Az a hajó, mely téged elhozott!
Örökre átkozott a pere, a melyben
Megláttalak és megszerettelek!
És átkozott a szó, melyet kiejtesz
És csókjaidnak édes mérgé is,
És átkozott te! Kinzóm! Gyilkosom!

Alkibiadesz

Ha ingerellek, ha engem gyűlölsz,
Akkor megyek.

Timea

(megragadja)

Nem mégy! Mert én megöllek. —
Együtt halunk meg. —

Alkibiadesz.

Halni? Dőreség!

Küzdjünk azért, hogy élhessünk együtt.
Hadat toborzok, van sok frigyeselem,
Spártára rontok, hódolásra késztem
S uralkodunk mi ketten boldogan.
Te még nem ismeresz! Villámgyorsasággal
Valósítom meg minden tervemet
Te szép királynóm, nemsokára tán
Mosolygni fogsz bős szavaid felett,
Ha édes órán visszamondom őket.
S még akkor is, ha mi örökre válunk,
Szerelmünket ne átkozd, de a párkát,
Amért elvágja fonalát irigyen.
Ne zúgolódj, hogy kint hozott szivünkre,
Mert üdvösséget is hozott dusan,
Az üdvösségért a kint megbocsátom
O mert veled van összeszöve és
Elémbe hoz szünetlen tégedet.
Ha minden veszve is, vigasztalódj.
Szerelmünk egy verőfényes sugár volt,
Kietlenebb lett volna nélküle
Az élet és mi átkozzuk, hogy eltűn?
Nem tart sokáig, a mi rendkívül
Gyönyörű, édes, büvölő, hatalmas.
A mi szerelmünk hogy tartson sokáig?
Mi úgy szerettünk, mint az istenek.

A védők királya.

— Délamerikai beszély. —

Jucatán városa roppant izgatottságban van. A lakosság ingerült és türelmetlen.

Attól tart, hogy *Alsená* és *Nitra* urakat, kiket rablógyilkosság büntényeért, melyet a szerencsétlen Thomáson oly példátlan kegyetlenséggel elkövettek, egyhangulag halálra ítelt a törvényszék, még sem fogják felakasztani.

A kormányzó oly lágyszivü ember, hogy attól tartanak, hogy az utolsó pillanatban még is meg fog kegyelmezni a gonosztevőknek.

A jó jucatániak pedig nem szeretnék magukat az akasztás kellemesen izgató látványától megfosztatni, s oly erényesek, hogy lelkiismeretük soha sem tudna megbárátkozni a gondolattal, hogy valamely rablógyilkos más módon, mint bitófán végezze be bűnös életét.

De ennek az izgatottságnak, mely az egész várost lázban tartja, a börtönben s a rémületes tragédia hőseinél semmi nyoma.

Ezek bámulatos lelki nyugalommal pipáznak és bron-diznak az elítéltek czellájában, s egyre kínálják és jóízű adomákkal mulattatják a vigasztalásukra megjelent Quekker tanárt és az öröket, kik nem is utasítják vissza az elítéltek vendégszeretét, jóízűeket nevetnek vidám adomáikon és nagy tisztelettel s csodálattal szemlélik hidegvérűségüket és az életet megvető közönyösségüket.

A börtön nagy órája négyet üt, még három órájuk van az életre és a bűnbánatra.

A Quekker tanár leteszi tehát kezéből a poharat és így szól:

— Sajnálom, hogy félbe kell szakítanom *Nitra* ur rendkívül érdekes elbeszélését, de kötelességem figyelmeztetni önöket, hogy már négy óra is elmúlt, s így tán elmélkednünk kellene kissé a világ mulandóságáról és a lélek halhatatlanságáról, ha ugyan önök hisznek benne, mert nekem, őszintén beszélve, még mindig vannak némi kételyeim . . .

— Igaza van tanár úr, felelte *Nitra* udvariasan, ideje, hogy üzleti érdekeinket is megbeszéljük. Nemde Antonio?

Antonio, ki különben soha sem volt bőbeszédű ember, most sem szólt egy szót is, csak néma fejbólintással hagyta helyben kollegája megjegyzését.

— Ön azért volt szives ide fáradni — vette fel ismét a szót, a beszélgetésre mindig kész *Nitra* — hogy bennünket vigasztaljon és a halálra elkészítsen. Kérem végezze lehetőleg rövidebben, mert utolsó pillanatomat nagyon megkeseritené, ha úgy kellene meghalnom, hogy történetem végével adósa maradjak önöknek. Majd meglátják, milyen meglepő és érdekes — halálra fogják nevetni magukat.

— Azt hiszem — kezdé komoly ünnepélyességgel a tanár — hogy önök már régóta nem viseltetnek előítélettel és ellenszenvvel az akasztófa iránt. Önök oly pályát választottak és futottak meg az életben, melyen a végkifejződés ez a neme sokkal gyakoribb és valószínűbb, mint akármely más életpályán, s így mint gyakorlati és okos embereknek úgy vélem semmi kifogások sincs az ellen, ha tételüket, melyet elvesztettek, a bankár besöpri.

— Épen semmi, mondá *Nitra* előszóval, Antonio pedig néma fejbólintással.

— Önöknek utolsó vállalata — folytatá a tanár, poharát kiürítve — rosszul sikerült, rajta érték, megcsipték és fel fogják akasztani. Sokkal gyakorlatibb és igazságosabb embereknek tartom önöket, hogy sem feltehetném, hogy kétségbe vonhassák azt, hogy már rég kiérdemelték

az akasztófat, s hogy most csak az fog történni önökkel, minek — már csak a szegény boldogult Thomás érdekében is — már régen meg kellett volna történnie.

— Nem értek ugyan tökéletesen egyet tanár urral, de másfelől azt sem tagadhatom, hogy önnek is igaza lehet, azon szempontból természetesen, melyből a dolgot ön tekinti.

— De megnyugszik benne?

— Meg.

— Igen helyesen. Higyjék meg nekem, hogy az önök helyzetében ez a legjobb eshetőség, a mi önökkel történhetnék. Önök renoméja teljesen tönkre van téve, az egész tartomány előítélettel, sőt gyűlölettel van eltelve önök iránt, s arczképeiket annyira hiven közölték nem csak a tartomány, de az egész köztársaság, sőt az összes szomszéd államok hirlapjai is, hogy menekülés esetén is vendégszerető fogadtatásra seholy sem számíthatnának s üzletük folytatásában mindenütt csak nehézségekkel és akadályokkal találkoznanak. Önökre nézve tehát az akasztófa az egyedüli menedék, az egyedüli megváltás, az egyedüli jó barát, természetesen rajtam kívül, a ki önöket az utolsó perczig nem fogja elhagyni. Nemde ezt belátják önök is?

Sem *Nitra* nem felelt, sem Antonio nem bólintott. Kétséges tehát, ha valóban belátták-e?

A tanár hallgatott egy ideig. Feleletet várt, de miután nem kapott, töltött magának egy pohár brandit, s nyugodt komolysággal folytatá:

— Legjobban sajnálandó ez ügyben kétségkívül derék védőjük Daniel Smith ur, ki valóban bámulatos buzgalmat és tevékenységet fejtett ki, hogy megmentse önöket az akasztófatól. Ékesenszólása bámulatos volt, de az utolsó tanu elrontotta a dolgot. Ha nem jelentkezik, önök ma valószínűleg száz mérföldnyire vannak *Jucatántól*. Igazán sajnálom ezt a fiatal embert. Ügyes ficzkó, s leleményességével és furfangos csürés-csavarásaival már majd nem czéltért, s ha az unalmas *Olaga* nem avatkozik a dologba, s nem fecsegi ki, hogy saját szemével látta önöket a boldogult Thomas ablakán bemászni, bizony nem tudom én — csak legalább egy nappal érkezett volna későbbben. A törvényszünet beáll, s önök hat hetet nyernek. No de hagyjuk ezt, majd máskor több szerencséje lesz, mert meglátják önök, hogy ez a fiatal ember kinövi magát, csupa erély, csupa szellem.

Nitra gúnyosan mosolygott, Antonio ugyanazt tette, s az örök is kacagni kezdtek,

— Bocsánatot kérek nyelvbötlésemért — mondá elpirulva a tanár. — Tudják önök, ez már olyan megszokott szólásforma. Csupán annyit akartam vele mondani, hogy Daniel Smith carriert fog csinálni *Jucatánban*. De hogy a dologra visszatérjek, mindenek előtt egy jó tanácssal akarok önöknek szolgálni. Azon pillanatban, midőn *Jonathán* mester, ki megnyugtatójukra legyen mondva, valódi művész szakmájában és egyenesen az önök kedvéért utazott ide *Buenos-Ayresből*, mondom, azon pillanatban, a midőn *Jonathán* a hurkot nyakukra fogja alkalmazni, tartsák vissza lélegzésüket. Ez jelentékenyen siettetni fogja a dolgot. Legalább két-három perczet nyernek önök.

— Köszönöm tanár, ez jó gondolat — mondá *Nitra* megszorítva a tanár kezét. Antonio mit sem szólt, de ugyanazt cselekedte.

Ha ugyan nem szándékoznak szónoklatokat tartani. Én az önök helyében különben nem tenném. A közönség oly ellenségesen van hangolva önök iránt, hogy a

legnagyobb ékesen szólással sem érnének el hatást. Helyesebb néma megvetéssel, bucsú nélkül távozniok, ez legalább boszantani fogja őket.

Nem szándékozom szónoklatot tartani, — mondá Nitra, s Antonio egy néma fejbollintással ugyan ezt az elhatározását fejezte ki.

— Annál jobb! — mondá a tanár. — Van valami végső kívánságok?

Nitra Antoniora nézett, Antonio Nitrára nézett, de egyik sem szólt. Ezt a tanár tagadó válasznak vevén, így szólt:

Nó most már rendben vagyunk, az ügyleti rész be van végezve. Nitra úr folytathatja elbeszélését.

Nitra úr hozzá akart kezdeni, de mielőtt megtehetette volna, egy fogházi hivatalnok lépett a szobába s valamit sugott a tanár fülébe.

Ez meglepetve felugrott, s magukra hagyta a bámuló elítélteket.

Valjon mi történt? kérdé inkább önmagától, mint Antoniotól Nitra, bár Antoniora tekintett.

Nagy dolog történt. A kormányzó úr palotájában egy Salva Jakab nevű csavargó kinézésű ember jelentkezett, s egy — mint mondá — halasztást nem tűrő ügyben rögtöni kihallgatást kívánt a kormányzótól. Oly sürgősen követelte ezt, hogy a kora reggeli idő daczára a kormányzó elé vezették.

Itt egész határozottan és nyugodtan kijelentette, hogy Nitra és Antonio Alsena urakat méltatlanul ítélték halálra, mert a megboldogult Thomast nem ezek az úri emberek, hanem ő gyilkolta meg. Kész ezért a büntetést is kiállani, mert lelkiismerete fölébredt, s nem engedi, hogy helyette ártatlan emberek jussanak akasztófára.

A kormányzó bámulva tekintett a csavargó kinézésű emberre, s fürkészve vizsgálgatá, vajjon nem részeg vagy örült?

De a csavargó oly nyugodtan és higgadtan viselte magát, mely ilyenmú gyanut teljességgel nem igazolt.

A kormányzó tehát nem tehetett egyebet, mint hogy rögtön hívatta a törvényszéki vizsgálóbíró.

Salva Jakab ez előtt is ismételte állítását, s oly kimerítő, teljes vallomást tett, annyi fel nem derített részletét fejtette meg ama rémes éjszakának, hogy a vizsgálóbíró kénytelen volt igaznak fogadni a beismerést, annyival inkább, mert a gyilkosságot az elítéltek soha sem vallották be. A csavargót természetesen azonnal letartóztatták és békot vertek lábaira.

Nitra és Antonio urakat pedig azonnal kivették az elítéltek czellájából. Rögtön szabadon bocsátották volna őket, ha a gyilkosság mellett már rájuk bizonyult bűntényekért nem kellett volna újból törvényszék elé állítani.

A Quekker tanár itt is meglátogatta őket. Nos — mondá örömmel szoritva velük kezét — mit szólnak önök e váratlan fordulathoz?

Nitra mit sem szólt csak vállat vonított, Antonio pedig még csak néma fejbollintásra sem tartotta érdemesnek a dolgot.

Eljöttem — folytatta a tanár — hogy gratuláljak önöknek, s tudassam a jucatániak csodálkozását és bosszankodását. Ha a palotát nem örízné két század katona, Salva Jakabot meglíknák!

Erre Nitra nem álhatta meg, hogy gúnyosan ne mosolyogjon, Antonio azonban még ezt sem tette.

Pár nap múlva azonban újabb meglepő fordulat történt ez ügyben.

A porkoláb egy reggel észrevette, hogy Salva Jakabnak haja egy éjen át szint változtatott. Tegnap még koromfekete volt, ma pedig már vöröses. Azonnal jelentést tett.

A vizsgáló bíró maga elé vezettette Salva Jakabot, s miután ő sem találta természetesnek e rögtöni színváltozást, s gyanusnak találta a dolgot, fürdőt rendelt a fogoly számára.

Mikor Salva Jakab a fürdőből kijött már nem csak a haja, hanem a szakála és bajusza is vörös volt, s általában nem volt többé Salva Jakab, — hanem Daniel Smith a halálra ítélt védő ügyvédje.

Miért cselekedte ezt ügyvéd úr? — kérdé szigorúan a vizsgálóbíró. — Tudja-e, hogy ez önnek sokba kerülhet? Ez szándékos félrevezetése és megakasztása az igazságszolgáltatásnak.

Tudom, de azt is tudom, hogy most már hat hétig nem akaszthatják fel önök védekezéseimet, s ez alatt megkerithetn azt az embert, ki azon órában, melyben az állítólagos gyilkosság történt, Nitra és Antonio urakkal együtt madarászott a salmancai erdőben.

A dolog csakugyan úgy állott. Hat hét előtt nem lehetett Nitra és Antonio urakat felakasztani. A jó jucatániaknak akár hogy türelmetlenkedtek is, várakozniok kellett. Smith úr a védő ügyvéd pedig ez idő alatt eget-földet megmozgatott az ismeretlen tanu megkerítésére. Roppant dijt tüzött ki számára, s maga is össze-vissza kutatta az egész tartományt.

De nem találta meg, s így Nitra és Antonio urak a törvénykezési szünet letelte utáni nap reggelén ismét ott ültek az elítéltek czellájában. Mint bátor férfiakhoz illik nyugodtan pipázgattak, itták a brandit és várták a halált.

Alig félórával a kivégzésre kitűzött idő előtt az «Ocean» vendéglőse, ki egyszersmind egyike volt azon esküdteknek, kik Nitráékra a bűnt kimondták, lelken-dezve rohant a kormányzó elé, s kérte, hogy az istenért végre ne hajtassa az ítéletet, mert Thomas *nem* gyilkoltatott meg, hanem *él*, és ezelőtt fél órával betegen ugyan, de élve érkezett vendéglőjébe, hol azonnal ágyba feküdt.

Gondolja meg mit beszél! — mondá a kormányzó — nem téved-e a személy azonosságában?

Tévedni én! — kiáltá méltatlankodva a vendéglős — aki komája és harmincz éves barátja vagyok Thomásnak.

Mindjárt meglátjuk! — mondá a kormányzó — mert nekem is testi lelki barátom.

Azonnal kocsira ült és rohant az Oceán vendéglőbe. Egy jól lefüggönyözött szobában, mert a világosság sértette a beteg szemeit, csakugyan ott találta Thomas barátját.

De nem mert hinni szemeinek, füleivel is meg akart győződni.

Te vagy-e, csakugyan te vagy-e Thomas barátom? Hát nem gyilkoltak meg?

A beteg nagyon gyöngye volt, de azért lassu hangon ugyan, de biztosította barátját életben léte felől.

A kormányzó rohant egyenesen a törvényszéki palotába, hogy a kivégzést megakadályozza. Ha öt percig késik, Antoniot és Nitrát függve találja. Így azonban maga tudatta velük az örömhírt, s azután újból visszavezette őket régi börtönükbe.

Elképzelhetni a jucatániak bámulatát és bosszankodását e második csalódásuk miatt. Ha a kormányzó nem oly népszerű ember, talán fölkelés tör ki.

Hát még három nap múlva, midőn Thomas ur annyira jobban lett, hogy maga mehetett el a vizsgálóbíróhoz,

levenni előtte parókáját, s kijelenteni előtte, hogy ő nem Thomás — hanem Daniel Smith a Nitra és Antonio urak védője.

Miért tette ezt ügyvéd ur? — kérde a vizsgálóbíró.

Mert oly törvényünk van, mely megtiltja azon bűnösök kivégeztetését, kik a halálfelelmet kétszer kiállották! S így védenczeimet még is megmentettem!

Smith ügyvéd törvényszék elé lön állítva, de az esküdtsek felmentette őt, és kizárólag azon indokból, mert csak *kötelességét* teljesítette.

Azóta a mennyi akasztófavirág van az argentinai köz-társaságban, az mind Daniel Smithet választja védőjévé.

Balázs Sándor.

A sors kegyenczei.

(Regény. Irta Kvassayné Kún Melania. Három kötet egybefűzve. Budapest. Dobrovsky és Franke. 1884. Ára 2 frt.)

Kritikai objektivitás! Ez is azok közé a csudadolgok közé tartozik, melyeket mindenki magasztal és keres, hanem azért elmondhatjuk róla:

Und ich pries und suchte sie,
Aber ach, ich fand sie nie!

A legigazságosabb kritikákon is meglátszik a rokonvagy ellenszenv hatása az író egyénisége iránt. Kitudna az objektivitás teljes ridegségével itélni a sors oly kegyencze felett, minő e könyv írója?

Nem tartjuk feladatunknak, hogy mint a Wagner mesterdalnokainak irnok-lantosa kegyetlen rovásokat tegyünk minden helyen, mely a regény sablonszerű szabályaiba ütközik. Megtették ezt helyettünk mások. Csupán egyet jegyzünk meg.

A kompozíció kerekdedése lényeges a drámában, de a regény formáját épen legnagyobb mesterei annyira kitérítették, hogy az alakok érdekessége, a festett hangulatok és kifejezett eszmék gazdagsága a főkéllékek, melyeknek minden egyebet alá kell rendelni. Göthe «Wilhelm Meisteré»-nél lazább kompozíciót alig ismerek, örökké váltakozó kalejdoszkop az egész regény és mégis a műfaj legmagasabb remekeihez tartozik.

Kvassayné regénye kompozíció tekintetében ép olyan. Hősnője a nemes, gazdag kedélyű szép Viola grófnő. Első idilli szerelme, mely egy ifju erdészhez fűzte őt, a nagyvilágban vett benyomásai, nemes törekvései és később fejlődő igaz szerelme érdekes vonásokkal festvők a könyvben. Minduntalan találkozunk új meg új alakokkal, kik mindegyikének megvan a maga regénye, de ezt a szerzőtől rossz néven nem vesszük, mert e regények, kivált Letenyey és Caraliéjéé vonzóak és csupán a hatás, melyet a hősnő kedélyére, világnézete fejlődésére tesznek, hozza őket összefüggésbe a főcselekménnyel.

Viola grófnőben az ifju szerző eszményképét tárja elénk. Róla mindenki csupán a rajongás hangján beszél: «Képzeld angyalt magadnak — mondja Evangelina — és előtted áll Viola grófnő. Ha látod a csillagokat, gondold, hogy ilyenek az ő szemei, ha a rózsapirt, mely orczáin olykor megjelen, hajnal hasadásához, hajhullámaid aranyból szőtt napsugárhoz hasonlítod, ha egy rózsalevél érintésekor a grófhölgy bársony kezére gondolsz, ha hallod az erdő dalos madarait, melyek az ő ezüst hangját utánozzák, ha a virágok kelyhére pillantva az ő elragadó, költői lénye tűnik eléd; még ekkor sem léssz képes fo-

galmat alkotni Viola grófnő külsejének varázsáról, melynek szép lelke teljesen megfelel».

És az író egy percze sem tévesztette szeme elől az eszményt. Viola minden szavában nemes, néha a hősiességig emelkedett. A komoly, férfias Thuray gróf egészen méltó hozzá. Igen szépen van festve e két büszke lélek fejlődő szerelme, küzdelme és boldogsága.

Hogy a színezésben máris mily gyakorlott a fiatal író, csak két helyre utalunk. Coralie és Letenyey találkozója Pompéji márványoszlopai és a sötét Vezuv között és a téli kerti jelenet.

Szóval mi nem óhajtjuk, hogy a fiatal költő «fékezze meg» fantáziáját, de csillogtassa minél szabadabban többi regényeiben, melyeket érdeklél várunk.

Az akadémia.

Az ideai pályázatok az akadémia fejére a támadások egész özönét zuditották. Ezekre felel Gyulai Pál a «Budapesti Szemle» legújabb számában. Aki az ő gondolkodásmódját ismeri, az bátran megkimélheti magát a fáradságtól, hogy e cikket elolvassa. Rázogatása az orosz-lánbőrnek oly hangok kíséretében, melyek senkit sem hagyhatnak tévedésben aziránt, hogy *nem* oroszántól származnak. E cikk czáfolásának játszi munkáját elvégezte a «Pesti Napló» hétfői száma, mi tehát nem vele, de az akadémia eljárásaival *általán* foglalkozunk.

Annyi bizonyos, hogy az akadémia első osztálya, nem a nemzeti irodalom színe-javát foglalja magában, de mindazokat, kik vagy családi vagy társadalmi összeköttetés útján, annak hangadó embereivel benső viszonyban vannak.

De nem ez a legnagyobb baj. Az irodalomtörténet bizonyossága szerint írói klikkel gyakran hoztak üdvös eredményeket létre, és ellensúlyozták a hibákat, melyeket a kívülük álló jelesebb írók mellőzése által elkövettek. Hanem baj az, hogy az akadémia első osztályának hangadói (Jókairól és azokról, kiket az akadémia nem részesít egyébben, mint a hivatalos közlöny gáncsaiban, nem szólunk) képviselnek politikai és társadalmi és mindenféle irányokat, hanem *irodalmiakat* egyáltalában nem.

Egy ideig abban a hitben voltunk, hogy az akadémia a már megállapított esztetikai elvekhez való ragaszkodást képviseli a minduntalan előtörő, szeszélyes és muló áramlatok ellenében. De nagyon csalatkoztunk. Ha valami külföldön lármás sikert arat, tapodhatja az lábbal az izlést, a mi akadémikusaink bámulattal hajlanak meg előtte. Zola és Augier igen nagy emberek a mi akadémikusaink szemében. És szólhatnak valaki mellett a művészet örök törvényei, jaj annak, ha anyagi vagy személyes érdekei nem hozzák az akadémikusokkal összeköttetésbe. Hogy szoktak Gyulai Pál és társai irásban és szóval nyilatkozni Dóczy Lajosról!

A ki tarkaságokban gyönyörködik, az egymással homlokegyenest ellenkező elvek mily óriási halmazát szedhetné ki ugyanazon akadémikusok birálataiból különböző személyek felett.

Tehát a mi irodalmunkban a hangadó szerepet azok viszik, kiknek semmi jogczimük arra, hogy az iradalomhoz tartozzanak.

S ez a főforrása irodalmi bajainknak és gátja annak, hogy a magyar szellem alkotásait a világ elismerje.

SPORT.

A vadászat történetéhez.

I.

Kétségkívül, a vadászat egykoru az emberiséggel; tehát valamennyi foglalkozások között az *első* és legidősebb; mert mielőtt a spekulans kereskedő körülhajózá a tengert — s mielőtt a művészetek és tudományok virágzásnak indultak: már akkor alkotá a *szükség* és *életfentartási ösztön* az embert vadászszá; ezenkívül az élelem s ruházat megszerzése, s bizonyos vadfajok husa és bőrének (mint ruházatnak sat.) czélirányos fölhasználása, továbbá a vadak tulságos elszaporodása s ez által az emberre nézve veszedelmessé válása és ezek ellenében az *önvédelem* már kezdetben szükségessé tette, hogy az ember *önkéntelenül is* vadpusztítóvá legyen. Tehát ezen többféle czélok elérhetésére való törekedés, a melyek által a vadakat könnyebben elejthetőkké vagy elevenen megkerithetőkké tenni igyekeztek: *jejté ki idővel ama különféle módokat, a melyek a szó szorosabb értelmében vett vadászatnak neveztetnek.*

Később némely népeknél a vadászat már csaknem egyedül eledelszerzés czéljából gyakoroltatott és a vadak mindig jobban fogytak; de a vadapadás végre azt eredményezte, hogy a vadászat a mi azelőtt szükség volt, *mesterségre*, végre pedig *mulatságra* változott által.

De nemcsak önvédelmi és élelem szerzési czélnak tekintetett a régi emberek által a vadászat, hanem *test-edző* hasznos foglalkozásnak is, mely a csaták küzdelmeire — mintegy jászva — *előleges kiképezést nyújt.* Azonban valószínű, hogy a vadászat csak akkor kezdett nagyobb lendületet nyerni, a midőn a *vas szükségessége* kezdetét vette.

A régi vadászat a mostanihoz képest csak kinlódás lehetett és a vadásztól oly tulajdonságokat követelt, a melyek hiányában kivihetlen volt sok esetben. *A testi erő, ügyesség és bátorságnak* a vadász legfőbb sajátságai közé kellett tartozni, a mely tulajdonokat leginkább az akkori *gyarló fegyvernem* a legtöbb esetben igényszerűvé tette, mert a vadászat csak egy *lándzsa-, kópja* avagy *nyíllal* volt gyakorolható; tehát a hiányzó segéd-eszközöket testi erő és ügyességgel kellett pótolni. Azonban a folyton jobban-jobban haladó kultúra — végre meghozta némely tudományok és művészetek nagyobb felvirágozását és oly eszközt teremtett a vadász kezeibe, a mely addigi fegyvernemeit kiegészíté — vagyis inkább csaknem egészen nélkülözhetőkké tette és képesíté hivatása könnyebb megoldására és ez azon időszakra esik, a midőn a *lőpor* és *tűzfegyverek* feltalálva lettek, a mely találmányok nem csak a vadászatnak adtak nagyobb lendületet, hanem egy egészen *új korszakot alkottak a vadászat történelmében.*

A szó *szorosabb értelmében vett vadászat* feltalálását közvetlen egyik- vagy másik népnek tulajdonítani nem lehet, mert a vadászat nyomára a legrégebb időtől fogva majd minden nemzetnél akadhatni, vannak ugyan történetírók — a kik a *phoeniciabelieket állítják a vadászat első feltalálóinak*, a kiktől a többi népek eltanulták volna: de mindez csak áltantételnek tekintendő.

Az elővilágban *Kain, Lámek* és *Ismael* — nemkülönben az utóbbinak három fia: ugymint *Misma, Duma* és *Ézsau* igen gyakran vadásztak, részint szükségből, részint pedig mulatságból és hogy Ismael e három fia — egy-

mástól eltérőleg — a vadászatban különemű ügyességre is tett szert, az kitűnik abból, miszerint mindegyik külön-külön egyes *melléknevel* ruháztatik fel, u. m. az első: *finom hallásunak*; a második: *csendesen lopózkodónak* és végre a harmadik: *fáradhatatlannak.*

A régebb vadászok közé számítjuk még *Sámsont*, ki különösen *sakál-farkast* vadászott. *Mózes* I-ső könyvének X. részében *Nimród* emlittetik, mint egy oly nevezetes vadász, ki a babyloni és arab lakosokat megmenté a nagyszámu veszedelmes vadaktól. — Több történetíró ugyane *Nimród*ot állítja a vadászat tudományának *első feltalálójául* és ezenkívül a legrégebb vadásznak. Babylon tartományban ennek utódjai is igen nagy vadászok lehettek, mert *Ninus* és *Semiramis* palotáin (Babylonban) több oly oroszán- és leopárd-vadászatok vannak levéve, a melyeket ők tartottak.

Aegyptomban már a gyermekeket is tanították a vadászatra és az ottani főbbrendűeknek is igen kedvencz foglalkozása volt. Igy péld. *Dázius* királyról föl van jegyezve, hogy oly nagy tisztelője volt a nemes sportnak, és oly büszke volt arra, hogy vadász, miszerint meghagyta, miként *majdan állítandó sírkövére feljegyeztessék, hogy vadász volt.*

Az idősebb s fiatalabb *Cyrus* is nagyban foglalkozott a vadászattal.

A görögök a vadászat mesteriségét — illetőleg annak feltalálását *Apollónak* tulajdonítják, a ki Vulkántól kapott nyíllal Pyton sárkányt elejté.

A *scythák* már Nagy Sándor idejében nevezetes és igen gyakorlott vadászok voltak és ennek könnyebb gyakorolhatása czéljából nagy *vadászkerteket* (vadásokat) alakítottak és birtak. *Nagy Sándor* macedoniai hadseregével, midőn Scythiába előnyomult volt, egy Bazária tartományban levő nagy vadászkertbe, mely kőfalakkal körükerítve és lesházakkal ellátva volt, — egész hadseregével bement és katonáival együtt vadászokká átalakulván, iszonyu mennyiségű vadat ejtettek el, a melyet aztán a tábor föllakomázott: ugyan e kertben, melyben négy év alatt vadászat nem tartatott: Nagy Sándor sajátkezűleg ölt meg egy oroszánynyt, a melynek elejtésében *Lisimachus* vezérével nemes versenyre keltek. *R. Curtius Rufus* szerint, e vadászat négyezer darab vad elpusztításával végződött.

Voltak akkoriban igen nagy *vadászkertek*, a melyekbe a népnek *szabad bejárás és ingyenes sport engedtetett*, s annyi vadat ejthettek el, a mennyit *elbirtak.* *Heliogabalus* különösen kitüntette magát e részben, mert Rómában igen nagy czirkuszt építtetvén és azt messziről hozatott fákkal művészileg erdővé alakítván, nagymennyiségű vadakat tenyésztetett benne és a sokasodó strucczok, szarvasok, vadbárányok és egyéb vadakra mindenki kedve szerint vadászhatott. Tehát ebből is kitűnik, miszerint már az őskorban a vadászat nem csak egyszerű időtöltés volt, hanem olyas valami, a mely nemesak tiszteletben részesült, hanem magasabb mesteriségnek, — s inkább művészetnek tekintetett; s oly ember, a ki vadfogással nem foglalkozott, szigoru megrovásban részesült, de sőt elítéltetett. *Vonones*, a pártusok királya ellen népe fellázadt, mert a vadászatot nem kedvelé.

Már a legrégebb időben voltak népek, a kiknél nem csak a férfiak, hanem a *nők is foglalkoztak a vadászat mesteriségével*; ilyenek a *Thule* szigetiek, a kik magukat és kisdedeiket csupán vadbőrrel ruházták és emlő helyett *vadállatok velejével tömték.*

A legrégebb vadászok közé számíttatnak még a *perzsák*, a kik nem csak nagy (indiai) vadászebeket tartottak, hanem nagyobb terjedelmű vadaskerteket is állítottak föl, kivált Babylon közelében.

Voltak népek, a kik a vadászat céljára *oroszlánokat* és *párduczokat idomítottak* és azokat *ebek gyanánt használták*.

A *görögök*, mint vadászok, leginkább kitüntették magukat a régi időben. A macedónok azon fiatal embereknek, a kik még sikon vaddisznót nem ejtettek el, megtilták, hogy *erés közben az asztalhoz támaszkodjanak*.

A *krétaiak* igen nagyra becsülték a vadászatot és hogy azt nem oly dolognak tekintették, a melyhez nagyobb elméleti és előleges gyakorlati tudomány nem szükségeltetnék: mutatja és eléggé bizonyítja az is, miszerint ifjaikat ezen művészetre *különös tanítókkal oktattatták* és koruk szerinti osztályokban, a mezőre küldték őket — tanítóik vezérlése mellett.

A görögöknek saját választott *vadászati istennőjük volt*, a kit *Diannának* neveztek és vadászat előtt áldozatot mutattak be neki, hogy pártfogásába vegye őket — nemes foglalkozásuk közben. Olyan férfiakat, a kik mint vadászok kitüntették magukat, nagy tisztelettel halmozták el és égis magasztalták; és ezért iparkodott is minden görög hős valami nemes tény által magát feltűnővé tenni és önfejét dicskoszorúval övedzni körül. A többi közt ilyen dicsőséges vadász volt *Anchises*, ki saját kezei által elejtett oroszlánok és medvék bőrén fektet; továbbá *Herkules*, a ki Némea oroszlányát ölé meg és *Theseus*, mint a ki Kréta borzasztó vadbikáját pusztította ki az árnyékvilágból. Továbbá nevezetesek még a régi történelemből *Meleager*, ki *Aetolok* közreműködésével — a híres kaledoni vadkant ölé meg; *Craeseus* válogatott vitézekkel ment Misyának vaddisznója ellen, hol fiát is elveszté, ki *Heródnak* neveztetett.

Xenophon könyvének mindjárt első részében említi, hogy *a kutyákkal való vadászatok kezdői Dianna és Apolló lennének*; továbbá felhozza azt is, miszerint *Hippolit* lenne az, a ki a *vadászhálókat feltalálta* volna; és *Orion* a ki a *vadnyomozó kutyákat elsőbb alkalmazni kezdette*. *Xenophon* szerint *Meleager vadkant*, *Perseus vadkecskét*, *Castor szarvast* és *Pollux nyulat vadásztak* volna, illetőleg ők voltak az *elsőek*, a kik eme felsorolt vadnemekre a *rendszeres vadászatokat megkísérelték* vagyis inkább *feltalálták*.

Ugy látszik a görögöknél a veszélyesebb vadállatokra tett vadászat — szerfelett *nagyrabecsültetett* és pedig nemcsak azért, hogy legkellemesebb szórakozást nyújt, hanem azért is, mert egyedüli alkalom volt, a csatán kívül, a vitézi bátorság bebizonyítására; s hogy *nem csupán az erőre fektették a fősúlyt*, az világos *Appian*, *Arrisan* és *Xenophon* könyveiből, hol föl van jegyezve, miként a görögök a *mesterséges fortélyt* a vadászat *fő-tudományául* tekintették s ezért ennek megtanulására az ifjuság nagyban törekedék és minél nagyobb képzettséget elérni óhajtott.

A *rómaiak* is nagy vadászok voltak és vadászati módjuk nem sokat különbözött a görögökétől. A vadak könnyebb megkerithetése tekintetéből szintén különféle fortélyos módokat használtak s főszerepet játszott náluk a *háló*, továbbá a *verem* és égő *szővétnék*; s hogy minden ezen felsorolt s maig is gyakorlatilag ismeretes vadászati módokat sikerrel gyakorolták, azt bizonyítja *Sámuel Pitiskus Lexic. Atiquitatum* I. II. Kézi fegyvereik csak oly gyarlók voltak, mint a görögökéi, mert nyíl és gerejen kívül más nem igen állott rendelkezésükre. *Horác* sze-

rint — ámbár a vadászat csak a pásztoroknak volt foglalkozása, de később a nemeseknek is kedvencz mulatsága lón — mielőtt a vadászatra indultak, a vadászat nemtőjének különös fogadásokat tettek, hogy fáradozásait majdan siker koronázza; s ha csakugyan kívánságuk teljesült, és bő préda jutalmazá igyekezetüket és fáradaimaikat, akkor az elejtett vadak egy részéből áldozatot mutattak be és vadászfegyvereiket az *oltárra aggatták*.

A rómaiaknak kisebb-nagyobb vadaskertjei is voltak, a melyekben különféle állatokat nagy mennyiségben tenyésztének; az ily vadtenyésztő helyek többnyire majordházaik közelében léteztek.

Az állatvadászaton kívül volt a rómaiaknál egy a maga nemében sajátos vadászati mód, a melyet méltán *embervadászatnak* nevezhetni; ugyanis ez abból állott, hogy különös — e célra épített czirkuszban, némely emberek fenevadakkal, avagy egymás közt véres viaskodást vittek véghez — a nézők nagy multságára, melyek a győztest — lett légyen az ember avagy állat — harsányan megtapsolták. Persze az efféle viadalokra önszántából nem vállalkozott senki, vagy csak igen ritka esetben. Az ily egyenetlen harcok a legtöbb esetben *kényszer útján* jöttek létre; ámbár a rómaiak a viadalok győzelmes hőseit, a valódi harci bátorság eszményének tekintették. — Az efféle kényszer-küzdelmeknek több római császár is hatalmas pártolója volt és ápolása — nemkülönben fentartására minden befolyásukat felhasználták; legjobban kitűnik közülök *Augusztus*, *Caligula*, *Nero*, *Julius*, *Claudius*, *Domitian* és *Titus*, a kik csaknem a szenvedélyességig találták gyönyörüségüket eme kegyetlen tragikomédiában. *Domitian* több ízben *nőket is* kényszerített az ily harcokban résztvenni. *Titus* pedig — Jeruzsálem elpusztulása után — *zsidókat küldözgetett széjjel* az ilyféle küzdő — vagy is inkább martir czirkusok számára (most is tellenek erre elég a mi zsidainkból!) De végre ütött a végórája eme átkozott embergyilkoló szinköröknek, hol a vadállatok az embert a közönség ujjongásai és tapsai közt marczangolák széjjel, végre *Anastásius* megaléelt e vérfagyasztó viadalokat és örökre beszünteté, sőt szigorúan megtiltá.

A rómaiaknál és az akkor élt népeknél *háromféle vadászat* volt divatban és pedig először az *állatvadászat*, a melylyel foglalkozók különféle vadállatokat ejtettek el; ezen vadászat másképen *Venatio animaliumnak* is neveztetik; másodszor divatban volt a *Venatio arenaria* (küzdés), t. i. a midőn némely emberek kényszer útján — ritkán önszántukból — kénytelenek voltak erre alkotott szinkörben oroszlány, tigris vagy egyéb fenevadakkal megvívni (a mely viadal többnyire a szerencsétlen viador borzasztó halálával végződött); végre pedig divat volt még a *Venatio hominum oppressiva* (embervadászat), az az, az erősebb hatalmaskodása a gyengéken.

A vadászok a következőkép neveztettek: ugymint *Investigator* (nyomozó); *Indigator* (leskelődő); *Alatores* (a kik a vadat többnyire lóháton hálóba üz) és végre *Pressores* (a kik a vadállatokat addig üzéshajták, míg teljesen kifáradtak és tehetetlenek lettek).

Lakatos Károly.

A lóidomításról.

Rövid vastag nyaku lovak hajlításánál eleinte meg kell engedni, hogy ne csak a fej de a nyak is hajoljék — az ily lovaknál az eljárás következő — a belső szárral a

ló orra majdnem a lovas térdéhez hozandó, a külső szárral pedig a nyak lassankint ismét az egyenes állásba hozandó vissza, hogy az alsó csigolyák egymás fölébe jussanak, s hogy csak a legfelsőbb csigolyák hajoljanak meg. Ha nem így járunk el, de mindjárt csak a fej és nyak összeköttetése közötti hajlítást erőszakoljuk, a ló farával kifog törni, ezt pedig az erőszakoskodó nyers lovas a czomb és sarkantyúval fogja megakadályozni, tehát a ló csak a félelem következtében fog állani — azon ló pedig mely fél, megmereviti magát és soha sem hajlik meg kellően.

Az oly ló nyakát, mely félelmet mutat, s nyakizmait megmereviti a külső kézzel kell bizalomgerjesztően megsimogatni, s a külső szárat csak akkor, lassankint hatásba hozni ha az a belső szárnak jóakarattal engedett.

Renyhe (schlaff) nyakizmú, nehézfejú lovak a belső szárra szoktak feküdni, ezt a külső szárnak gyakori félvisszatartásával (halber arret) lehet ellensúlyozni.

Igen megkönnyíti a hajlítást ha belső kezünket a szár előtti mélyedésbe támasztjuk, s a külső szárral hátrafelé működünk; ha az ily eljárás mellett a ló fejét jól hajlitja, de nyakát kifelé görbiti, akkor jó lesz a külső kez a nyaktarajra (Kamin) támasztani.

Ha a ló enged a szármeghuzásnak, a kézzel csendesen kell maradni s megvárni míg a zablát rágja (abkömnen) éppen mint a száron való támaszkodásnál illetőleg állásnál mondatott — s aztán engedni kell a szárral.

Nem lényegtelen befolyással van a ló hajlékonyvá tételére, ha arról az oldalról adnak neki enni — a mely oldalra nehezebben hajlik, s ha az istállóban oly helyre kötik, honnan azon oldal felé kell gyakrabban vissza fordulnia a mely oldalra nem hajlik oly könnyen pl. ha a ló jobbra nem hajlik oly jól mint balra, az istállóban balról a legszélső helyre kell kötni, honnan ha az istálló belsejébe akar látni, okvetlen jobbra kell hogy fejét fordítsa.

Előmozdítja a hajlékonyvá tételt az is, ha a lovat lovaglás előtt nehezebb oldalra kikötik; a külső oldalon a szárat valamivel magasabbra kell kötni — hogy nyakát el ne fordithassa — túl rövidre azonban nem kell kötni, mert túlrövidre kötve nem rághatja kellően a zablát (abkaun). Igen hibáznak azok kik a kikötést értelmetlen lovászokra bizzák kik meg gondolatlan fővel túlerősen kikötik a lovat és rá sem néznek többet, mert a ló gyakran ránehezedik a szárra — vagy visszahúzódik a szártól — s ezt meg kell akadályozni — vesszővel való *gyenge érintés* által, vagy a lónak előrehúzása — előre léptetése által.

Elavult theoria az, mely szerint az első leczkék alkalmával a nyak és fej szerfeletti feligazítása által a ló hátsó részeit süllyeszteni kell — abban a hitben, hogy a fej és nyak közötti összeköttetés ennek következtében

magától hajlékony lesz, ezen elavult theoria követői a legtöbb lovat csökönössé s hátsó lábait tönkre tették. — A ló nyakát és fejét kell mindenekelőtt olyan állapotba hozni, hogy általok a többi részekre hathassunk, jobbra és balra egyaránt hajlékonyvá kell tenni a fej és nyak közötti összeköttetést s a nyakat *csak annyira feligazítani* a milyen feligazítással a jobbra és balra való hajlítást legkönnyebben elviseli; ha aztán a ló oldaljárások — fordulatok hátraléptetés s minden jármód, ütem, egyszóval

Amerikai házasélet.

minden körülmény közötti helyes vezetés folytán hátsó részeinek csuklóiban hajlékony lett — nyaka magától fel fog igazodni — annyira a mennyire alkata megengedi s ez lesz a feligazítás helyes mérése.

Bármily hasznos legyen is a ló nyaka és feje összeköttetésének hajlékonyvá tétele szempontjából — az ugynevezett lófejhajlítás, melyet leírni igyekeztem, az nem elegendő — ki kell azt egészíteni avval, hogy a ló állás-

A fajdvadász.

és az Oraganzai herczegnek jelenléte. A verseny lefolyása különben a következő volt: Gátverseny (700 frt, 2400 meter) Twickel Ágoston báró Runzenbruderje könnyen nyert; Mr. C. Wood Wallenrodja 2-ik, Tränkel Arthur fhdn. Carmenje 3-ik volt. A nagy akadályversenyben (2000 frt, 5600 meter) Eszterházy Miklós gr. Himmelblau-ja könnyen győzött, Capt. George Ancona-ja 2-ik, Harkányi János Dorá-ja elbukott. A császár-díjat (300 arany, 4800 méter), Dóry Lajos Timelkam-ja tetszés szerint nyerte meg; Vacano Cam. százados Forgó-ja 2-ik volt, Forgó ellen óvást emeltek; Mr. Sopely My-Sharp-ja feltartatott. A polgárdíjat (akadályverseny, 1000 frt 4000 meter), Harkányi János Dorá-ja könnyen nyerte, Twickel br. Infantinja ellen, mely a versenyben elbukott; Shavel J. Lumpaci-Vagabundusa feltartatott. A Reiterclub eladó akadályversenyben (700 frt 4000 meter) Eszterházy Pál herczeg Bravienkája másfél hosszal győzött; Tränkel A. fhdn. Chaffja 2-ik, ifj. gr. Wilczek János The Sizer-je 3-ik volt.

«Herkules-díj.» A «Herkules» testgyakorlati közlöny szerkesztőse, a testgyakorlatok terjesztése érdekében a különféle versenyekre tiszteletdíjakat ad. Az első díjat az athletikai klub e havi viadalán a súlyemelés győztesének fogják kiadni. Ugyane lap legújabb száma Hartl I. vivómesternek s a budapesti verseny győztesének, Branche Janka kisasszonynak arczképét közli, megemlítve, hogy a vivónők a nőképző-egylet e havi ünépélyén vendégszerepelt fognak. Az Orczykternek az athletikai klub részére átengedett helyét a honvédelmi miniszterium a Ludovika-akadémia növendékeinek gyakorló tériül szánta s így a klub alkalmasint más helyet kap a kertben. Ottani jelenlegi verseny-pályáját 1000 frt. költséggel rendezte be. Ugyancsak a «Herkules»-ben olvassuk, hogy a mult hó első felében hócipőkkel volt versenyfutás Laplandban. A versenyzők óriási gyorsaságot fejtettek ki s az első díj nyertese, a Grönland-utazó Pava Lars Thourda, a huszonnégyedfél mértföldnyi pályát 21 óra alatt tette meg. beleszámítva a másfélórai pihenést is. Több jutalmazott a verseny előtt még 6—9 mérföldet futott be, míg a versenyterre ért.

Farkasok garázdálkodása. Avasujváros és Mózesfalu községek határán Szatmár megyében a farkasok annyira elszaporodtak, hogy lábasszójaga elveszthetése miatti félelmében a lakosság teljesen meg van rémülve. A kiéhezett állatok Mózesfalu határán két marhát, Avasujváros határában pedig hat lovat téptek széjjel, sőt oly annyira vakmerőkké lettek, hogy a mult napok egyikén a Tarihidja mellett, nyílt országut közelében a sertésnyáját legeltető Selyeby Gyula birtokos kondásának szemeláttára két vakmerő fenevad a nyájra tört, s az egyik bevárta, míg a serény kondás vasvillájával agyonverte, erre aztán a másik megfutott; egy asszonyt pedig a falu közeléig ordítva kísért a farkas és az elősietők zajára futott meg. A lakosság, bár a téli takarmány elfogyott, nem meri marháit kihajtani mindaddig, míg a farkasok kipusztítása ezéjából hajtóvadászat nem lesz.

Rövid sporthirek. A görzi ügetőversenyek népünnepre emlékeztetnek. Körülbelül 20 ezer ember jelent meg a nézők közt. — *Bu-beaur*, a híres angol sculler legyőzete Nallace Rosz által nagy feltűnést kellett világszerte. — *A ninai hajóversenyek* ez idén sikerültek. A szélesend és a tenger nyugalma nagyon kedvezett nekik.

Halászati hírek.

A lazaczfogas Skóciában igen sikeres volt. Egy szenvedélyes lazaczhalsz 17 nap alatt 93 darabot fogott 740 angol font súlyljal.

A Hungerfordi halászegyesület a haltenyésztés emelésére legutóbbi gyűlésén számos rendszabályt hozott. — **A hallétrák** segélyével Mr. Mac Donald számos oly helyen meglepő sikert aratott, hol eddig a halászat egészen meddő volt.

KÖZGAZDASÁG.

Néhány szó hazánk gazdasági viszonyairól.

A legfőbb akadályok, melyekkel a gazdának ma lépten-nyomon küzdenie kell, hogy fáradalmas munkája után csak valamelyes eredményt is felmutatni képes legyen, szerény nézetem szerint: a pénzszükség, a kézierő-hiány és a gabonaárak csökkenése.

Mily kevés gazdát találunk hazánkban, kik megfelelő tőkével rendelkeznek, kik — egyéb kiadásakon kívül — készpénzzel fedezhetnék birtokukban, az egy gazdasági éven át fölmerült sok mindenféle költségeket. — Azért természetesen nem vonható felelősségre azon birtokos, ki elődeitől egy termőerejéből kizsákmányolt földbirtokot örökölt, mely birtokot — adósságokkal túlterhelve — csak nagyon gyengén ellátott fundus instructus-sal veszi át. De aztán az ily birtokosnak feladata az lenne: hogy szántóföldjeinek termőképességét emelné, a rendelkezésére álló legolcsóbb eszközökkel. Trágyázná, mivelné azt egyáltalán rendszeresen; instruálná a kellő eleven jószággal és gazdasági eszközökkel; továbbá, hogy elődeinek hibájába nem esve: ne pazarolna, hanem a szó szoros értelmében takarékosan gazdálkodna.

A pénzszükségben szenvedő gazdának, hogy költségeit fedezni képes legyen, természetesen kölcsönhöz kell folyamodnia, azaz: pénzt kell teremtenie minden áron; Magyarországon pedig a pénz nagyon drága lévén, a gazdának, mint a tüztől, úgy kellene a kölcsön-fölvételtől őrizzekdni; mert legtöbb esetben, a gazdálkodásába fektetett tőkének egy évtized után mutatkozott átlag tisztasaszná körülbelül kevesebb, mint amennyit ő, hazai pénzintézeteinknek, kamatképen fizetni kénytelen. De ha az intézetbeli pénzt drágálja, vagy ahhoz nyúlni restell, akkor a két rossz közül bizonyosan a rosszabbikat választja: előre adván el magánkereskedőnek vagy holmi bizományosnak leendő összes termését. Ezen rosszabbik esetben nemcsak a pénzintézetbeli magas kamatot fizeti, hanem ezenkívül kötelezi magát, hogy termését a napi áron alul, a kiegyezett x összegben métermázsánként adja: vagy pedig a bizományosnak a szokásos alkusz- stb. díjakat fizeti az eladás közvetítéseért.

A pénzteremtésnek ezen utóbbi módját azért tartom a gazdára nézve a legkárosabbnak, mert itt nem csak uzsorakamatot fizet, de annak az eshetőségnek is van kitéve, hogy gabonájának eladását hamisan közvetíti a bizományos (tisztelet a kivételeknek!). Ez esetben aztán kétszeresen károsodik a gazda. Mindezeket a számtalan költségeket pedig — tekintettel az ügy is mostohán, abnormisan járó időjárásra, de meg hazánk gazdasági viszonyaira is — a föld, a gazdálkodás haszná fedezni képtelen.

Hazánkban talán nincs vidék, melynek lakossága kielégítené a gazdaságokban szükséges kézierőt. E hiányt első sorban az ország gyér, gyenge népesedésének tulajdonítom; továbbá a folyton fejlődő ipar mennyi embert foglalkoztat: hát a különféle gyárak, vaspályaépítések, esatornák és közlekedési utak építése; melyeknek létezése, igaz, hazánkra nézve már életkérdéssé vált. Ugyde minden ezen vállalatoknál felhasznált kézierőért honnan kárpótolja magát a gazda? Mennyi ember tanulja inkább a különféle kézműves-mesterséget, semhogy a mezei munkáya foglalkozna!

A rendszeresebb gazdaságokban újabb időben — különösen mióta a különféle gépek működnek — mennyi kézierő igényeltetik csak a gépek által? A cséplést ezelőtt például lovak által végeztették, de sokkal kevesebb kézierővel; míg most már mindezen dolgokat gépek végzik és pedig rövid idő alatt — a gazda kiszámíthatlan előnyére. Ezen előny azonban csak akkor válik a gazdának tisztán hasznára, ha a gépeknél szükséges kézierő felhasználása által más mezei munka nem szenved hátramaradást munkáskéz hiányában!

Ezen elősorolt vállalatoknál felhasznált és a gazdálkodástól elvont kézierő miatt annyira-mennyire kárpótolhatja magát a gazda — a helyes és okszerű munkabe-

osztás által. Hazánkban több százezer hold tengeri termeltetik, melyeknek miveltéseért, kapálásáért a gazda a féltermést odaadni kénytelen; bár meg van arról győződve, hogy az illetén való részes-munka reá nézve kárral jár; saját maga pedig házilag nem kapáltathatja, nem rendelkezvén a szükséges napszamosokkal. Ezen kézierő hiányában nagyon gyakran nem hajthatja végre a magyar gazda legjobbnak talált terveit sem.

A gabonaárak rohamos csökkenése azon harmadik akadály, mely gátlólag hat hazánk gazdasági viszonyainak javulására. Az utolsó évtizedben Magyarországon a gabonatermesztés óriási kiterjedést nyert; de ép oly előhaladást tett, sőt még tán nagyobb a gabonatermelés a külföldön, úgy hogy ott a mi gabonáinkkal — bár ezek a külföldöt kvalitásra fölülmulják — a versenyt kiállani nem bírjuk. Nem állhatjuk ki pedig a versenyt leginkább az óriási vám miatt! Minélfogva maholnap odajutunk, hogy magunkra lévén utalva, az általunk termelt gabonát magunk leszünk kénytelenek elfogyasztani; persze akkor a gabonaárak még rohamosabban fognak alászállani.

Rohamos árcsökkenést nemcsak gabonáinknál, de sajnos, sertéseinknél is észlelünk; minek okát én az utóbbi évek túlprodukcziójának tulajdonítom. Leginkább meg van még nálunk fizetve és képes árát fentartani a szarvasmarha, melynek tenyésztése okszerű berendezés mellett szép haszonnal is jár.

Hazánk gazdasági viszonyainak javulására tehát még különféle akadályok hatnak gátlólag, melyeken alaposan segíteni egyelőre tehetségünkben nem állván: megkettőztetett szorgalommal, gazdasági szakmánk theoretikus és praktikus elsajátításával, igenis odahathatunk, hogy ezen akadályokat, ha egészen el nem háríthatjuk is, de viszonyainkon legalább könnyíteni képesek legyünk.

Gazdasági közlemények.

A vetések állása. Az őszi vetések egészben véve kielégítően állanak, csupán a felvidékről és a dunántúli megyékből érkeztek a rozst illetőleg kedvezőtlen hírek; míg ellenben az alföld déli részéből érkezett jelentések szerint ugy az őszi, mint a tavasziak kitünőknek mondhatók. Az elmúlt fagyok, — különösen a dunántúl és az alföld északi részében, — a repcében, árpában és a nemesebb gyümölcsfákban tetemesebb károkat okoztak. A tavasziak állásáról az utóbbi esők folytán általán jó hírek érkeztek s a munkálatok nagyobbrészt bevégezvék. Takarmányszűke miatt a felvidékről általánosan, a dunántúlról Győr és Veszprém megyékből érkeznek panaszok. Az erdélyi megyékben ugy az őszi, mint a tavaszi vetések jól állanak, némely helyt a takarmány itt is fogytán van. Bars, Fehér, Zala és Háromszék megyékben a vetések közt a rovarok, a mezőkön pedig az egerek nagy mértékben pusztítanak. A rézbogár Hajdu és Arad megyékben a repcében károkat okozott. A tengerivetés, burgonya- és répaültetés nagyrészt befejeztetett.

A lóvásárra az eső daczára úgy eladók, mint vevők nagy számmal jelentek meg, még Berlinből, Bécsből, Olaszországból és Romániából is. Ki volt állítva vagy száz ló s egy harmada hamar elkelt, még pedig jó áron. Az öttagu jury d. e. tizenegykör hirdette ki díjosztási ítéletét. A kocsilovak közül Geiszt Gyula két feketéje nyerte meg a bábolnai anyalovat, a gr. Zichy Rezső ketese az ezüst serleget és a Daróczy Tamáséi az ezüst szivartartót; ezüst érmeket Karsai Vilmos és Deutschländer-Kohner két-két lovai kaptak. A hátsalovak közül az első díj (nyereg-fölszerelés) a Bobory őrnagy «Baronet»-je lett, mely paripa ezer forintért kelt el; díjakat nyertek még: a gróf Szapáry Iván «Cigarette»-je, b. Podmaniczky Levente «Priszly Roy»-ja, Santer Gáspár tüzér-főhadnagy «Exact»-ja s a Kiss Miklós «Ari»-ja. A díjnyertes fogatok elővezetésénél a gr. Zichy Rezső egyik lova megbokrosodott s kocsisa pórul járhatott volna, ha egy társa azonnal segítségére nem siet.

Az új dohánybeváltási árak. A m. k. dohányjövédéki központi igazgatósága e napokban tette közzé az 1884.—1886. évekre megállapított dohánybeváltási árakat és osztályozási szabályokat tartalmazó hirdetményt. Legjelentékenyebb árfelemelésben részesült

a szivarboritéklevél és a finom pipadohány gyártására használható anyag is. A szivarboriték levelek magasabb osztályába tartozó anyag, valamint a közönséges levelek, valamint a finom és középfinom kerti leveleknél eddig fennállott «válogatott osztály» egészen elejtett, minek folytán az áru válogatása és összeállítása tekintetében a termelőkre nagy előny háramlik. Az áremelésre nézve tájékozásul a főbb tételeket összehasonlítjuk az 1881. 1883. évi árakkal a következő táblázatban az árakat 100 kgrammonként értve:

1881—1883		1884—1886	
Szivarboriték-levelek.			
	frt kr.		frt kr.
válogatott	50 —		
I.	41 —	I.	50 —
II.	34 —	II.	42 —
III.	30 20	III.	36 —
Közönséges levelek.			
válogatott	27 50	válogatott	30 —
I.	23 —	I.	24 —
II.	18 50	II.	18 50
III.	13 —	III.	13 —
Kerti levelek.			
I.	53 60	I.	55 —
II.	34 70	II.	40 —
III.	17 90	III.	20 —
Finom kerti levelek.			
válogatott	44 50		
I.	33 50	I.	50 —
II.	35 —	II.	35 —
III.	16 —	III.	18 —

A kacsok és csomózatlan levelek beváltási ára tekintetében az új szabályzat csak csekély eltérést mutat.

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

Erzsébet királyné Heidelbergból Heilbronnba rándult, hol Kleist Henrik gyönyörű «Kätschen»-je játszik.

A királyi udvar május elején Gödöllőre utazik. Előbb azonban Budára jó, hol udvari ebéd lesz.

A király ő felsége sikerfajd vadászaton volt Mürzzuschlug környékén a toszkánai nagyherceg, gróf Abensberg Traun fővadászmester, b. Mondel főhadsegéd és Beck altábornagy kíséretében.

A trónörökös pár keleti útja a bukareszti és belgrádi királyi udvarok látogatásával véget ért. Ő felségeik gazdag benyomásokkal érkeztek haza.

A német trónörökös pár, Sarolta, Viktória hercegnők és Henrik herceg Heidelbergban meglátogatták Erzsébet királynét és Mária Valéria főhercegnőt. Az üdvözetek után királynénk lakására kocsiztak s tizenegy órakor együtt reggeliztek. A társaság egy óra hosszáig maradt együtt s délben a vendégek visszautaztak Darmstadtba. Erzsébet királyné és Mária Valéria főhercegnő a pályaházig kísérték őket. Az nap este, mint ő felsége távozásának előestéjén, Heidelberg városa ki volt világítva s a dalegyletek szerenádöt rendeztek a királyasszony lakása előtt. Ő felsége és Mária Valéria főhercegnő az erkélyen hallgatták s köszönetet intettek s a közönség lelkesen éljenzett. A királyné értékes ajándékokat küldött a vasuti, póstai és rendőri tisztviselőknek s jelentékeny összegeket a jótékonycélu intézeteknek. A város tanácsa a királyné látogatásának emlékére egy utat «Erzsébet-ut»-nak nevezett el. Tegnapi táviratok azt jelentik, hogy ő felsége az utolsó órákban megváltoztatta uti programját. E szerint a királyasszony egyedül utazik Amszterdamba. Mária Valéria főhercegnő s a kíséret pedig Heidelbergben maradnak, hová ő felsége hétfőn tér vissza; csütörtökön együtt utaznak Münchenbe.

H A D S E R E G.

Előléptetés a honvédségnél. A májusi előléptetések sorozatát a hivatalos lap vasárnapi száma közölte. E szerint, kinevezettek: altábornagygyá Pacor Albert tábornok és az erdélyi honvédkerület parancsnoka; alezredesekké a gyalogság tetteles állományában: Kraft Agoston, Petényi Sándor és Zsoldos Ferencz őrnagyok; viszont őrnagyokká Taubler József, Radosevics Fedor, Rónay Gusztáv, Szallopek Károly és Bibar Ferencz első osztályú századosok. A lovasság tetteles állományában ezredesekké lettek: Janky Lajos és Zoltán Elek alezredesek, viszont alezredesekké Helbert Andor és Klobucsár Vilmos őrnagyok. A hadbírósnál

abszolút becsü munkát fogja csak díjazni. A díjra nem érdemesített munkák a jelítség levelekkel a szerzők tulajdonaik maradnak, azok a felbontatlan levelekkel részökre visszaszolgáltatóknak. 3. A díjazásra érdemesített mű a szerző tulajdona marad ugyan, de joga leendő ezen gazdasági egyletnek azt 2000 példányban saját céljaira kinyomatni és felhasználni. 4. A pályadíj 20 drb 10 frankos arany.

«**A legszentebb nap**» czimmel Fonyó Pál kalocsafőmegyei áldozártól imák és elmélkedések jelennek meg a szent gyónás és áldozás napjára, Megrendelési ára füzve 45 kr., vászonban 60 kr. finom bőrkötésben csattal 1 frt 40 kr. A megrendelések Kalocsára czimzendők az érdemes szerzőhöz.

Hecksch Sándor, lapunk bécsi levelezője, kitől már a bécsi vadászkiállításról élénk tudósítást közöltünk, Pozsony városát és vidékét rajzokkal is ismertető művet fog kiadni. A megrendelések hozzá Bécsbe (III. Ungargasse 29, 1. emelet) küldendők. Sokan érdeklődnek e kies fekvésű, történelmi emlékekben gazdag város iránt és ezeknek bizonynyal élvezetes lesz az ismert könnyed, kellemes stílú író munkája.

Guzmics Sándor életrajza jelent meg Zsoltványitól. Guzmics a hazai vallások egyesítésére törekedett, rendkívül jó hazafi volt és kora jobbjaival szoros baráti viszonyban állott. Életrajza sok becses irodalomtörténeti mozzanatot elevenít fel, Ára 1 frt 50 kr.

A kormánypárti röpiratok egész zápora ömlik a könyvpiacra. Ugy látszik, hogy Timoleon úr még sem érte el a hatást, melylyel dicsekszik, mert egyre új meg új alakban elevenített fel ismert szövegeit. Sincerus és Asbóth János a legújabb politikai röpiratok szerzői.

M Ű V É S Z E T.

A műcsarnok képiállítását a múlt héten zárták be. Csúpan 2 képet adtak el, ami hanyatlás az eddigihez képest. Liphay Kornél távozása máris érezhetővé vált, az ő igazgatása alatt ilyesmi nem eshetett volna meg.

Benczúr Gyula hirneves festőművészünk jelenleg Gróf Andrássy Gyula életnagyságú arczképét festi huszártábornoki egyenruhában. A kép a festő hatalmas színezéséről és technicájáról tanúskodik. — Benczúr Andrássy képével egyidejűleg Pulszky Károlynak arczképét is elkezdte; melyben a művész bájossá egyszerűségében fog elő tűnni. —

Margitay Tihmér festőművészünk, tudományos académiái műtermében, a kormány által nála megrendelt József nádor teljes életnagyságú arczképét készíti, sötétkék nádor-huszár ezredesi egyenruhában, mely gazdag ezüst paszománttal és ékszerekkel díszítve, igen hatásossá fogja tenni a sikerült képet, mely a műegyetem dísztermét fogja díszíteni. *Margitay* az őszi tárlatra a «*Falu bolondja*» cz. terjedelmes komoly genre képet fog festeni, melynek vázlatát most dolgozik. — A kép a falu bolondját női alakban fogja ábrázolni, a mint vadvirágokból menyasszonyi koszorúját fonja.

Mesterházy Kálmán tájfestész, ki a napokban bezárt kiállításon egy igen sikerült «*Uton*» czimű festményével magára vonta a közönség figyelmét, és ki a jövő őszi tárlaton erős concurrens lesz tájfestő kortársainak, egy nagyszabású tájképnek tervét készíti, melyen a tájjal a genre lesz össze kapcsolva.

Désy Anna ifjú művész, ki, atyjának ungmegyei birtokán csendben, magányban tartózkodik, valódi költői kedélylyel megáldva, igen szép sikereket ért el a festőművészet terén; s a jövő őszi tárlaton befogja mutatni a fővárosi műkedvelő nagy közönség előtt műveit. A nő művészetét jellemzi, hogy többnyire csendélet, táj, vagy állatképekkel foglalkoznak, mint p. u. *Bomcheur Róza* a világhírű francia, *Ferrini Adél*, *Geoster Mari* és más művésznők; *Désy Anna* ellenben, daczára gyermek ifjúságának, meglepő tanujeleit adja compositori tehetségének, különösen a genre téren; a fiatal művész szép fejlődésének a művészet terén, nagy érdeme van *Heverde Ferencz* ungvári rajztanárnak, ki a műcsarnok tárlatain, már több ízben megragadta a műértők figyelmét, kellemes genre képeivel.

Paczka Ferencz május hó folyamán Rómába utazik, művészeti tanulmányait folytatni, hol is őszre egy történeti képet fog készíteni.

Révész Imre, Munkácsy tanítványa őszre, a műcsarnokban egy Munkácsy stílú képet fog kiállítani.

Z E N E.

Goldmarck Károly új dalszínművet irt «*Merlin*» czim alatt. Az asztalkör legendáinak bűvös világát szerencsés ötlet volt színpadra hozni.

Czigány Panna összes dalai megjelentek a «*Harmonia*» részvénytársulat kiadásában Áruk 1 frt 80 kr.

S Z I N H Á Z.

Nemzeti színház. Lánca Ilka asszony vendégszerepelt a múlt héten Sardou «*Jó falusiak*» és Pailleron «*Ahol unatkoznak*» cz. vígjátékaiban. Az elsőben határozottan nagyobb sikert aratott, Sardou Margitjának személyesítésére elég volt a könyed csevegés, a vidámság hangjának helylyel-közzel való eltalálása és a kellemes színpadi megjelenés. Susanne, ez a genialisan megalkotott új leányalak felülmulta képességét, szentimentalisan mutatta be a természetességében elragadó Susannet s csak a vágyat fokozta Csillag Teréz után. — **Fideliot** aránylag kis közönség nézte. Spányi k. a.-t nyílt jelenetben is megtapsolták és virágcsokorral lepték meg.

Népszínház. A legközelebbi ujdonság Kóródi Péter egy népszínműve lesz.

Vidéki színházak. *Szegeden* Blaháné fényes ovációkban részesült. A «*Vörös sapkában*» aratott legtöbb tapsot. A Fekete sasban bankettet rendeztek tiszteletére, melyen Szabados polgármester mondott rá felköszöntőt. — *Pozsonyban* Krecsányi szintársulata a közönség és kritika osztatlan elismerése közt játszik.

Baumarchais «*Figaro lakodalmának*» a forradalmi eszmék ez első kifejezőjének jubileumát ülték meg Párisban. Száz évvel ezelőtt, 1784. ápril 27-én került először színre a theatre francais deszkáin s a színház azelőtt és azóta csak kevés hasonló estét ért. A kormány és maga XVI. Lajos király zaklatták föl annyira a közönség kíváncsiságát. Beaumarchais, mint ismeretes, jó viszonyban állt az udvarral, hasznos szolgálatokat tett a kormánynak és a királynak, de midőn «*Figaró lakodalmát*» a theatre français igazgatójának átadta, a cenzura megengedte ugyan előadását, de a darab vakmerő részleteiről annyit beszéltek, hogy a király előbb maga kívánta olvasni. Madame Camyon olvasta fel a királyi pár előtt s mint följegyzé, Mária Antoinette királyné nagyon mulatságosnak találta, de a király fölháborodott s indulatosan kiáltá: «*Ez szörnyű, ezt soha sem szabad színre bocsátani. Ha ezt előadnák, akkor a Bastillet le kellene rombolni.*» Ennek hire csak még jobban fokozta a kíváncsiságot. Előkelő körökből ostromolták a költőt, hogy darabját olvassa fel s Beaumarchais, kiaknázva a helyzetet, ugyancsak kérette magát; Fronsac herceg husz levelet irt neki, míg végre felolvasta művét Lanhalles hercegné termében, fényes társaság előtt; az akkor Párisban időzőtt Pál orosz nagyherceg pedig elkérte a darab másolatát Katalin czárnő részére. Ennyi pártfogásban bizva, Beaumarchais újra benyújtotta darabját, de ekkor már a cenzor is visszautasította. Még inkább növelte az izgalmat az, hogy 1783-ban Artois gróf egy főúri társaság előtt magántermében akarta előadatni a darabot, a társaság már együtt is volt s ekkor érkezett a király parancsa, hogy az előadásnak nem szabad megtörténni. Ez sértette az egész egybegyűlt társaságot, a darab előadása végett mind hevesebbé vált az izgatás és a király végre is engedett.

N Ő V I L Á G.

A drágakövek épugetve alávetvük a divatnak, mint a ruhák. A színes kövek közt most az ametiszt örvend legnagyobb kedveltségnek a nemrég oly igen kedvelt zafírt és aranytopázt ma nem igen viselik. Az ametisztnek két igen különböző neme van: a violaszínű ametisztkova és a violaszínű keletinek nevezett ametiszt. Az esti világnál a különbség különösen szembeszökő. Az ametisztkova sokat vesz, halványnak, szürkésnek tünik fel, míg a keleti ametiszt ragyogó vörös violába játszik.

Az egyszerű sétatruhák közt a sötétkék és sötétszürke vörössel a legdivatosabb. Legzéltszerűbben kasmirból, fouléből vagy zergeből készül kik a vöröset nem kedvelik mohzöld vagy vízkék színt is használnak.

Jäger orvos különös találmánnyal dicsekszik t. i., hogy ő felfedezett egy módszert, melylyel minden tápszert a női haj segítségével izletesebbé és az idegekre hatékonyabbá tesz, különösen a női haj illata által.

A váldudorékok.*) Sétáimban meglepetve vettem észre, hogy mily elterjedést nyertek a váldudorékok. Nem tudom másképp elnevezni azokat a dudorékokat, melyeket hölgyeink most vállaikon viselnek. Mélyen elgondolkoztam, hogy ugyan honnan vették e divatot. Közép-Afrikában a nők ritkán viselnek egyebet a kötény-nél. Kagylók, gyöngyök, tollak stb. csak ékszerűl szolgálnak és sem Afrikában, sem Dél-Amerikában nem díszítik a nők vállaikat dudorékokkal. Ott az nincs szokásban. A «*vadak*» is díszítik testüket, tetovirozzák, sőt az abysziak arcukat is megvágják, a mi ugyan nem szép, de nem változtatja a test alakját; nem csinálnak vállaikra dudorékokat, meghagyják természetes formájukat...

*) Divattudósítónk kissé szatirikus hangjáért olvasónőink szíves elnézését kérjük. Szerk.

A görögök és rómaiak korában nagy szerepet játszott az öltözködés. De a redőzés gazdagsága daczára a ruha nem kölcsönzött a testnek új formát, Egyedül arra törekedtek, hogy a szép testeket szépen befedjék, Később mindenestre nagyon különös ruhák jöttek divatba. Többnyire arra a célra szolgáltak, hogy a mozgást megnehezítsék, de ezeknél sem találunk válldudorékokat. Voltak eltérések az emberi test természetes formájától; láttuk pl. bajuszas és szakállas nőket, női kezeket 6 ujjal, de válldudorékokkal még egyet sem. A válldudorék a vadász találmánya. Arra szolgál, hogy a fegyver ne csuszson. A szépségnek semmi köze hozzá. De miért viselik nőink a dudorékokat, redődús dudorékokat? Semmit sem hordanak vállaikon. A felach nők gyermekeiket lovagoltatják vállaikon — ezt európai nő soha sem teszi. Nálunk egyáltalában nem hordják gyermekeiket az utcán; nem azok részére készültek a dudorékok. Az sem céljuk, hogy valamit a lecsuszástól óvjanak. A zwickert orrukon viselik, a legyezőt taillejük körül és a pénztárczát kívül a paletotban, a zsebkendő mellett a tisztelt tolvajok részére. Tehát gyakorlati céljuk nincs a dudorékoknak. . . . De hát mi céljuk van? Igaz, hogy az emberek törekvése a természetet javítani. A szemüveg pl. szintén a természet javítása. Korcsolya és veloczipéd is az, még a mankó is. Nem kevésbé a kifent bajusz és a coiffure. Ugy szintén a cylinder és Rembrandt-kalap. Ezt szívesen megengedjük és az is rendén van, hogy a divat időről-időre bocsássa ki ellenállhatlan törvényeit — mert miből élne az ipar, ha nem lenne divat? A divatnak azonban minden változása daczára az a célja, hogy a testet védje és szepítse. A szem megbotránkoztatól gyorsan megszokja az új divatot és minden divat tetszik, ha még oly abszurd is. Ezt tudjuk. . . . De nem értjük, miként tudták magukat befészkelni a dudorékok. A dudorékokkal szükmellűek és magasválluaknak látszanak a nők, de a szűk mell és a magas váll eltérés a természet normális alakjától. Ép oly eltérés, mint a pup. A testi hiányok közé tartozik. Igazán új dolog egy oly divat, mely testi hiányokat utánoz. . . . És e csunya divat kategorikus parancsa előtt is meg kell hajolni. . . .

A női szépség fenntartásának és növelésének titka czimen egy nagyvilági hölgytől az Athenaeum kiadásában munka jelent meg. Sok jó tanácsot foglal magában, pl. a testgyakorlatokat ajánlja, egyszersmind sok furcsaságot kendőző szereket ajánlva.

VEGYESEK.

KÉPEINKHEZ.

Amerikai házaselet.

A férj egy fára menekül felesége elől, ez levágja a fát. Akik az európai férjek közül panaszkodnak feleségeikre, tekintsenek az amerikai nőgyöngédség e hü ábrázolatára és béküljenek ki sorsukkal.

A fajdvadász.

Nemcsak a fejedelmek gyakorolják e nagyúri sportot, hanem az állatvilág legelőkelőbb családja, a ragadozók is. Képünk épen egy hiuz támadását ábrázolja, a mint diadalittas szemével karmait a szegény zsákmányra veti, melynek vergődése szánalmas.

Szocializmus.

A két kutya, az egyik a koncz birtokában, a másik éhes vágyakodásban a társadalmi élet alapproblémáját jelképezik.

Szerémi hg. Odescalchi Arthur szkicói várkastélyában díszes társaság gyűlt össze a herceg nagyszámú barátai és tisztelői sorából, hogy tanu legyen a háziúr újszülött fiának a keresztény társadalomba lett ünnepélyes beavatásánál. A keresztelési szertartást Dersy Károly budapesti unitárius lelkész úr végezte, lélekemelő beszéd kíséretében. A keresztszülők voltak: Gr. Migazzy Vilmos és Pidoll Hermina báróné. A kis honpolgár Gyalma, Vilmos, Bede, Ágost és Arthur nevet kapott. Résztvettek ezen ünnepélyen báró Döry Ödönné bájos leányával, a két báró Pidoll, gróf Matuschka Gábor, Bodó Lipót és kedves leánya Örszike, Bacskády Jenő és neje Emődy Berta, Benkeő úr Bars vármegye jeles főorvosa, Turcsányi István, Majthényi Berci földbirtokosok

és a helybeli r. kath. lelkész úr. A szertartást pompás lakoma és számos felköszöntő követte.

Bazin városa az általános magyarosodás közepett is csökönös. Ilyfajta hivatalos kiadmányai vannak: Ad Z. 158. s. k. Loos-No. 44. I. — Vorladung des Carl Ertl aus Bösing, welcher angewiesen wird, unter Vorweisung dieses, am 22-ten April 1884 Früh 8 Uhr beim gefertigten Amte zu erscheinen zur Assentirung. Bösing, am 16-ten April 1884. Kulik s. k. Stadthauptmann. (Sz. kir. Bazin város kapitányi hivatal.)

Herczeg Batthyány-Strattmann Ödön ellen tudvalevőleg a hitbizományi javak miatt per indított. Ezen pert a kir. Curia nevezett herczeg javára döntötte el.

Lorm, a híres német peszszimista lírikus a következő történetnek volt tanuja: Egy bécsi kávészobát fogadott leányaihoz; felnőtt fia, ki a marqueuri tündöket végezte a kávéházban, csakhamar udvarolni kezdett a gouvernante-nak, de ez e szavakkal utasította vissza: én szeretnék ugyan egy marquis (kormányzó) neje lanni, de nem ám egy marqueur-é. Erre a fiatal ember rögtön így válaszolt: És én szeretnék ugyan gouverneur lenni, de nem ám egy gouvernante férje.

A pénzes és ajánlott levelek, valamint csomagok és értéktárgyak küldése Ausztria-Magyarországból Kelet-Rumelia és Törökországba és vice versa, Bulgárián át csak a ruscsuk-várnai vasut és aztán a Várna és Konstantinápoly közti Lloyd-gőzös által volt eddig eszközölhető. E roppant nehézkes postai forgalom Ausztria-Magyarország és Törökország közt most jelentékenyen meg fog könnyítettetni. Néhány nap előtt nyanyis létrejött egy posta-konvenczió Törökország és Bulgária közt, melynek alapján a fejedelemség és Kelet-Rumelia közt új posta-összeköttetések fognak létesítettetni és az érkező pénz- és csomagküldemények is direkt Bulgária és Kelet-Rumélián fognak expedíálni.

Borkiviteli adatok. A monarchiából exportáltatott 1878-ban 222.140 m.m. bor, 1879-ben 434.674, 1880-ban 905.841 m.m. Inentől kezdve hanyatlott a kivitel; 1881-ben 438.213 m.m. mázsára, 1802-ben 410.427 és 1883-ban 401.756 m.m. mázsára.

Az országos kiállítás a helybeli szálló-, vendéglő és koresmatulajdonosok ipartársulata által felállítandó pavillon költségére eddig már 12.000 frt van aláírva. Három tervrajz érkezett be s legközelebb határozni fognak, melyiket fogadják el. A borkereskedők felszólaltak az ellen, hogy a kiállítás központi bizottsága annak bejelentését kívánta, hogy az általuk kiállítandó borok saját termésük-e, vagy honnan valók s mennyit vásároltak belőlük. A kereskedők nem is tudnák ezt pontosan bejelenteni, másrészt a bevásárlási forrás üzleti titok s a különféle borok összevegyítettén ki sem volna mutatható, hogy egy helyről mennyit vásároltak be. Az iparos-kör választmánya pedig közelebbi ülésén az orsz. kiállítás ürügye alatt történő tömeges és mértéktelen lakbér-emelések ellen társadalmi mozgalom indítását határozta el s a fővárosi rokon egyletek és klubok képviselőit értekezletre fogja hívni, a közös eljárás megbeszélésére.

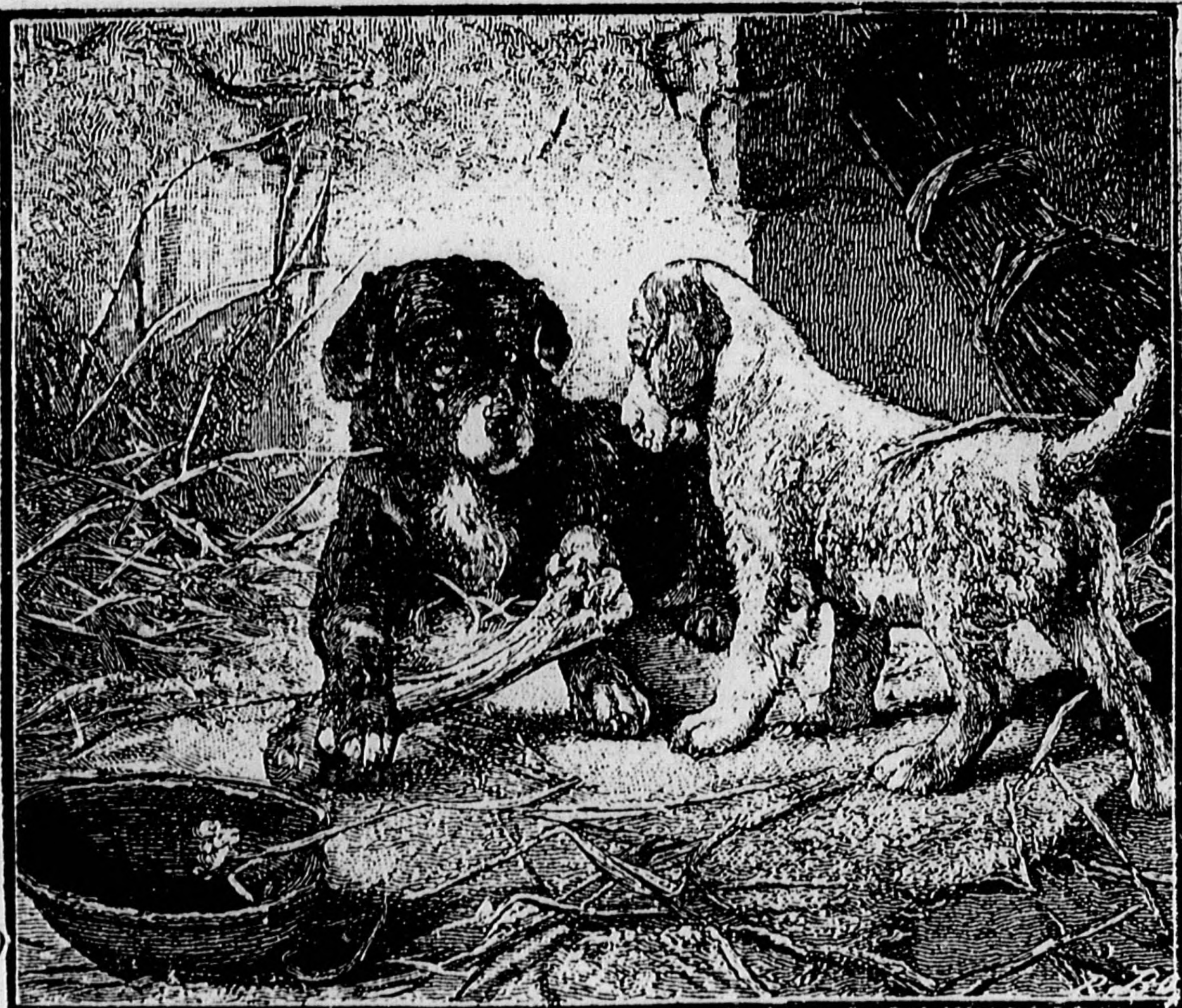
Véres kardpárbaj ment végbe egy fővárosi vendégfogadóban Várady Antal ismert író s fővárosi tanár és Sümegi Kálmán az «Arad és Vidéke» szerkesztője közt. Várady Antal segédei Hentaller Lajos orsz. képviselő és Szchner Antal honvédelmi miniszteri titkár, Sümegi Kálmán segédei pedig Komjáthy Béla és Becker János orsz. képviselők voltak. Mindjárt az első összecsapásnál, mely igen heves volt, Sümegt Kálmán fején, mellén és karján súlyos sebeket kapott, úgy hogy a szigorú feltételekkel megszabott viaskodást meg kellett szüntetni. Várady Antal sértetlen maradt. Mint orvosok dr. Lisznyay Elemér és dr. Roth Ferencz voltak jelen a párbajnál. — A párbaj előzménye az, hogy Váradi Antalnak egy verséről, mely az Aradi Hirlapban jelent meg, nem a legkedvezőbb kritikát írta az Arad és Vidékében Jancso Benedek aradi gimnáziumi tanár. Ez a kritika oly érzékenyen hatott a költőre, hogy előbb magánlevélben, majd nyílttéri közleményekben ezért megtámadta becsületében az Arad és Vidéke szerkesztőjét, Sümegi Kálmánt az ismert novella író, kivel midőn még az utóbbi is Budapesten tartózkodott a legjobb baráti viszonyban állt. A kölcsönös nyilatkozatoknak az elmérgesedett polemianak vége a mai párbaj s azonkívül még egy sajtópör is.

A kaposvári kereskedők, daczára a rabbinus erőlködésének a keresztény előbbkelő kereskedők befolyására elhatározták, hogy vasár- és ünnepnapokon délután 3 órától fogva boltjaikat bezárják s e határozatukat falragaszokon adták tudtára a közönségnek. Hanem a rabbi felszólalásának mégis volt némi eredménye, a zsidók és zsidóbarátok között, mert mindjárt az első vasárnap a zsidó boltosok nem tartották meg a közös határozatot.

Idegesek. Nem a Sardou alakjairól van szó, hanem a képviselőházról. Mióta a választási előkészület uagyobb hullámokat hány: a képviselőház nagyon belejutott a «Dr. Ox» jules-vernei városába, hol a nagy élenyáramlás szörnyen izgatottá teszi az

embereket — egész a konfuziókig. Így történt a tegnapi ülés után is a folyosón. Magyar János kanonok-képviselő másnapra halasztván választát Fenyvessy Ferencz csipősségeire, ez utóbbi a folyosón azt mondta neki: «Kár, hogy nem ma feleltél, mert holnap nem leszek itt.» (Még a «Pápai Lapok» tiz éves jubileumára.) A megjegyzés élénken történvén, a közeledő Ivánka Imre gyanusát sejtett, s megfordítá a két képviselőt, hogy ne beszélhessenek egymással. Jókai még Fenyvessy felé fordult, mondván: «Nem kell ám a papot bántani.» Fenyvessynek a bántás persze eszé ágában sem volt s megkérdeztélé Ivánkától, hogy mint tehetett fel felőle ilyesmit. Szóval, közbenjárás kellett, de kiderülvén, hogy az egész csak furcsa félreértés s sértési szándok nem volt, mosolyogva fejezték be az ügyet. De ez is arra mutat, hogy nem lesz kár mielőbb befejezni az országgyűlést, mert nem csak odakünn a hazafiak, de itt a honatyák közt is nagy az izgalom. Nem is tarthat már sokáig az ülés. Ha igaz a hír, hogy a király ő felsége Budavárában e hó 20-dika táján udvari ünnepélyt ad, az képezi tán a berekesztés határidejét is.

Baron von Munkácsy. A londoni «Pall Mall Gazette» írja: «A P. M. G. szerkesztőjéhez. «Sir, — engedje meg, hogy helyreigazítsak egy lapja mai számában megjelent állítást. Az mondatik ott ugyanis, hogy a nagy magyar festő, Munkácsy, az osztrák császár által az imént «Baron von Munkácsy» czímmel és ranggal ruházlatott fel. A hány szó, annyi tévedés. Az én nagy honfitársam nem lett báró, hanem egyszerűen nemes ember, hasonlóan az angol

Szocializmus.

»Esquire«-hez: Munkácsi Munkácsy (Munkácsy of Munkács); és ez nem is történt az imént, hanem több mint két év előtt. Megengedem, hogy e hiba nem öntől ered; Wolf Albert volt az, a ki e hirt először hozta a Figaróban. S ha Munkácsy csakugyan bárói rangra emeltetett volna, akkor se tehetné volna ezt az «osztrák császár», hanem I. Ferencz József, mint magyar király. Egy magyar bárót «von»-nak czimezni különben is nonsens: úgy hangzik ez, mintha ön Duke «von Westminster, vagy Baron «von» Tennyson stb. mondaná. Mi köze van Magyarországnak az osztrák címekhez és a magyar nyelvnek a német kifejezésekhez. Semmi — de, sajnos, mindezt rendszeresen ignorálja az angol sajtó. Helytelen információk nyomán hamisan értesíti olvasóinak millióit, holott könnyű volna viszonyaink felől alaposabb tájékozást szereznünk. Fogadja stb. London, márcz. 31-én. Egy magyar.» Mikor Munkácsynk a tulipános ládákat festette, dehogy álmodta volna, hogy valaha ennyit fognak az ő czime felett vitázni.

Házasságok.

Báró Gerliczy Ferencz és Fehérváry Gizella k. a. esküvőjére fényes násznép jelent meg, az esketést Dulánszky Nándor pécsi püspök végezte. A fiatal pár Szegedre utazott.

Buzetzký Stefánia kisasszonyt, Buzetzký Pál min. tanácsos kedves leányát vezette oltárhoz Czájlik Alajos államrendőrségi fogalmazó. Mezey József min. hivatalnok Récsey Emerita kisasszony-nal, Récsey János miniszteri hivatalnok leányával esküdt meg.

Halálozások.

Mária Anna királyné meghalt Prágában. Mária Anna Karolina Pia királyné I. Viktor Emánuel szardíniai király harmadik leánya. 1803. szeptember 19-én született. V. Ferdinánddal, 1831. február 12-én kelt egybe prokuráció útján s tizenöt nappal később személyesen. Házasságuk gyermektelen maradt. — Csehország királynéjává 1836. szeptember 12-dikén koronázták meg, de a magyar királyné koronáját nem viselte. Férjét Ferdinandot ugyanis még 1830-ban atyjának I. Ferencz királynak életében s uralkodás alatt koronázták meg Szent István koronájával. V-dik Ferdinandot tudvalevőleg 1848. december 2-án lemondatták a trónról. Azóta mindketten Prágában, a cseh királyok régi lakában éltek egész fejedelmi udvartartással, ne a legteljesebb visszavonultságban. V. Ferdinándnak s vele nejeének tényleg 1848-ban történt lemondását Magyarországon csak 1867-ben törvényesítették. Mária Anna királyné 1875. június 29-ikén lett özvegygyé. A prágaiak különös kegyelettel viseltettek mindig a falaik közt lakó özvegykirályné iránt, mivel most a sirba száll az utolsó koronázott cseh királyné.

Hejő-Bábnán Orczy Gyuláné szül. ikácsi Péterfi Ottilia elhalt 45 éves korában. — Szatmármegye gör. kath. főesperese, Márkus György, ki alapos tudománya, magas képzettsége, egyházi, iskolai és közhasznú ügyekben tanusított fáradhatatlan tevékenysége és jó hazafisága által Szatmár- és Biharmegyében egyaránt köztiszteletet és elismerést vívott ki magának, elhunyt Nagyváradon buzgó lelkeskedése 25-dik évében; a 48 éves férfi özvegyet és három gyermeket hagyott hátra. — Kentelkén Fodor Gyuláné szül. Vályi Berta asszony, élete 30-dik, házasságának 12-ik évében halt meg, hosszas betegség után; — Szegeden egy köztiszteletben állt, nemes szívű matróna hunyt el: Kovács Ferenczné szül. Krakovitzer Jozefina asszony, ki 74 évet élt s huszonhat unokát és tizenkét dedunokát látott maga körül; egyik leányát Szentgyörgyi udv. tanácsos bírja nőül; rokonságban volt Haynald bibornokkal is. — Miskolczon ifj. Molnár László, 28 éves korában elhalálozott. — Aradról egy tizennégy éves kedves fiatal lányka: Kondorossy Julia kimúltát jelentik. — Csornán meghalt Mesterházi Nagy Kálmán ügyvéd, ki 55 éves s a szabadságharcban honvéd-százados volt. — Temesvárról írják, hogy özv. Máxin Ábrahámné szül. Pataki Viktoria asszony, néhai gör. kath. esperes és címz. kanonok özvegye jobb létreszenderült, élete 70-dik évében. — Özv. Szana Pálné, Szana Tamás édes anyja elhalt, közrészvétel temették el május elsején. Az irodalom és jogászvilág kitünőségei nagy számban jelentek meg a temetésen.

H I R D E T É S E K.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS a „Magyar Pénzügy“

közgazdasági-, ipar- és közlekedésügyi hetilap

IV. évfolyamára.

Általános Sorsolási Értesítő melléklettel

együtttes előfizetési ára

Félévre 5 frt., Negyedévre 2 frt 50 kr.

Ez egyetlen magyar közgazdasági szaklapot olvasóink különös figyelmébe és pártfogásába ajánljuk.

A «MAGYAR PÉNZÜGY»-ben az olvasó folyton talál közleményeket a közgazdaság minden ágából, azaz tartalmaz **penzügyi, közlekedési, biztosítási, földművelési, borászati, ipari, kereskedelmi stb. közleményeket**, mind a leghivatottabb és az ezekkel szakszerűen és kiválóan foglalkozó íróktól. E közlemények szigorúan szakszerűleg, de mégis a szakszerűségnek gyakran hátrányára lévő dagályosságtól ment nyelven iratnak, úgy, hogy a szakember és laikus egyaránt élvezettel olvashatják.

A «MAGYAR PÉNZÜGY» 1884. január 1-én IV-ik évfolyamába lépett és megjelen hetenkint csütörtökön legalább 1½—2 ivnyi terjedelemben csinos kiállításban és minden fontosabb huzás után «Általános Sorsolási Értesítő» rendes mellékletet ad. Nagy terjedelme daczára, hogy szélesebb körökben is elterjedést nyerjen, előfizetési ára a legolcsóbbra van szabva. — Az új év óta megjelent összes számokkal a kiadóhivatal még szolgálhat. Előfizetések a «Magyar Pénzügy» kiadóhivatalába (Budapest, bálvány-utca 11) czimzendők.

